ŠTUD. KNJIŽNICA

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 48 (1439) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr.

TRST nedelja 12. marca 1950

Danes 6 strani - Cena 20 lir

ZAHTEVAMO,

DA OBLASTNIKI V CONI A KONČNO PRENEHAJO Z ONEMOGOČANJEM IN OVIRANJEM KULTURNEGA ŽIVLJENJA, KI GA Z NIKAKRŠNIMI JALOVIMI IZGOVORI NE BODO MOGLI

nikoli in nikdar zatreti!

Nov brezobziren napad na slovensko kulturno življenje

CIVILNA POLICIJA JE tik pred uprizoritvijo drame ameriške pisateljice Lillian Hellmanove «Kobilice», ki jo je hotelo na Kontovelu uprizoriti SNG, PREDSTAVO PREPOVEDALA - pod jalovim izgovorom, da dvorana - ni kolavdirana!

Nov, brezobziren napad na slovensko kulturno življenje v angloameriški coni Tržaškega ozemlja se je dogodil sinoči na Kontovelu: civilna policija je pod jalovim izgovorom, da dvorana ni «kolavdirana», tik pred samo predstavo prepovedala uprizoritev prve reprize drame ameriške pisateljice Lillian Hellmanove «KOBILICE», ki je predsinočnjim na premierski predstavi doživela ogromen uspeh in ki zaradi tega kot letošnja četrta premiera SNG pomeni nov uspeh in novo zmago na področju našega kulturnega izživljanja.

Že peto leto uprizarja Slovensko narodno gledališče ob ogromnih naporih in z neizmernim požrtvovanjem svojega članstva gledališke predstave slovenskih in tujih avtorjev po dvoranah tržaškega predmestja in tržaške okolice, kljub temu da so te dvorane majhne, premajhne in pretesne, da bi mogle sprejeti vse tisto naše ljudstvo, ki je željno slovenske gledališke besede, se v vseh teh letih ni zgodil niti en primer najmanjše nezgode ali poškodbe. Niti nikomur med občinstvom, še manj pa med igralskim osebjem, se ni ne na odru ne v dvorani niti noga zvinila! Že peto leto se uprava Slovenskega narodnega gledališča ravna točno po vseh obstoječih predpisih in vedno pravočasno in pedantno vlaga prošnje za dovoljenje pri merodajnih oblastvenih organih. Tudi to pot je tako storila. In do sedaj nso te merodajne oblasti — še najmanj pa organi civilne policije — nikoli postavili vprašanja nekakšne «kolavdacije» dvoran, v katerih je SNG v izvrševanju svojega vzvišenega kulturnega poslanstva prisiljeno svoje predstave uprizarjati. Zaradi tega je toliko bolj čudno in popolnoma nerazumljivo, da je pred sinočnjo predstavo v Kontovelski dvorani, nenadoma tik pred samo predstavo, kar se dvili igralci že našminkani, ko je bil oder že popolnoma urejen za predstavo, ko so že prihajali prvi obiskovalci, ko je bila že ogromna večina sedežev za predstavo razprodana, neki član oddelka civilne policije na Proseku izjavil:

«Po nalogu Zavezniške vojaške uprave se predstava ne more vršiti!»

Na vprašanje, kakšen je vzrok, se je omenjeni policaj izgovoril, da je takšen nalog prejel od svojega predpostavljenega poveljstva na Opčinah. Ko se je zastopnik SNG obrnil na službujočega uradnika civilne policije na Opčinah, se je ta v očitni zadregi izgovarjal na angloameriško vojaško upravo, katera da smatra, da se predstava ne more vršiti, češ da kontovelska «dvorana ni — kolavdirana». Hkrati je povedal tudi, da se uprizoritev že omenjene ameriške drame ne more vršiti niti v dvorani na Opčinah v torek, češ da angloameriška vojaška uprava tudi to dvorano smatra za — «nekolavdirano!...

Toreč ne preostaja nam drugega, kot da o tem najnovejšem nerazumljivem, brutalnem in brezobzirnem napadu s strani angloameriške okupacijske vojaške uprave na slovensko kulturno izživljanje, za katerega pravico smo ne samo tržaški, temveč vsi primorski kakor tudi vsi Slovenci sploh, doprinesli neizmerne krvave in materialne žrtve, ugotovimo naslednje:

1. Že peto leto se vršijo predstave SNG v kontovelski kakor tudi v openski dvorani; nikdar ni nobenemu izmed obstoječih organov padlo na um, da bi ne dal potrebnega dovoljenja z izgovorom, da dvorane niso «kolavdirane». Zaradi tega ugotavljamo da je najnovejši izgovor prepovedi sinočnje uprizoritve in uprizoritve na Opčinah, ki je najavljena za torek 14. t. m. — pritegnjen za lase in popolnoma — jalov, zato kaže, da ta izgovor služi odgovornim oblastnikom le kot pretveza, za katero hočejo zakrinkati svoj najnovejši napad na slovensko kulturno življenje v coni A.

2. Ta napad je toliko bolj brezobziren, ker je prepoved prišla tik pred samim začetkom predstave, čeprav so oddobro vedeli že deset dni prej, da je predstava SNG na Kontovelu najavljena v dnevnem časopisju, z lepaki in predpisano kolkovanimi vlogami, po vseh predpisih formularjih in predpisanih formularjih in po vseh predpisih tudi izročanom na odgovornim policijskim organom na poveljstvu civilne policije na Opčinah. Iz tega sledi, da bi opensko poveljstvo civilne policije lahko vsaj štiri in dvajset ur prej obvestilo upravo SNG, da se predstava — čeprav zaradi jalovih izgovorov, — ne more vršiti, da bi bila na ta način preprečena vsaj tista — za naše Slovensko narodno gledališče — ogromna materialna škoda, ki jo je moralo zaradi takšnega brezobzirnega postopka policijskih organov utrpeti. Ugotavljamo torej, da so odgovorni oblastni organi z omenjenim postopkom hoteli namerno tudi materialno čim bolj oškodovati to našo najvišjo umetniško ustanovo v coni A.

3. Ugotavljamo ponovno, kar smo ugotovili že tisočkrat, da diskriminacijska politika, ki jo izvajajo imperialistični predstavniki v coni A s pomočjo italijanske reakcije do slovenskega tržaškega življa edinemu — ponavljamo: edinemu! — poklicnemu dramskemu gledališču v Trstu niti v petem letu po uničenju raznarodovalnega fašističnega režima, namenoma onemogoča dodelitev ali zgraditev dostojne dvorane za slovenske kulturne pretidive v nadomestilo dvorane našega Narodnega doma, ki so nam ga fašisti zažgali. S tem je omenjena imperialistična politika izrinila slovensko kulturno izživljanje iz središča mesta v pretesne dvorane tržaškega predmestja in tržaške okolice. Najnovejša prepoved uprizarjanja predstav edinega poklicnega dramskega gledališča v Trstu v tržaških okoliških dvoranah, pa pomeni, da hočejo današnji oblastniki v coni A slovensko kulturno izživljanje onemogočiti tudi v tržaški okolici.

Iz vseh teh treh ugotovitev sledi, da slovenskemu življu v coni A ne preostane drugo, kot da se še bolj strnjeno bori za spoštovanje tistih človečanskih osnovnih pravic, ki mu gredo ne samo po vseh mednarodnih dogovorih in sporazumih, temveč tudi na podlagi naravnih pravic, ki jih danes na svetu uživa vsak narod na svoji zemlji!

Le ta strnjena borba našega ljudstva nam je jamstvo, da tudi ta najnovejši poskus onemogočanja in oviranja kulturnega življenja tržaških Slovencev, zakrinkan z jalovimi izgovori, ne bo imel uspeha! Slovensko narodno gledališče bo svoje poslanstvo izvrševalo še nadalje in prav ta najnovejši napad mu bo v vzpodbudo, da ga bo vršilo še z večjim navdušenjem ob podpori vseh tržaških Slovencev in vsega resnično demokratičnega tržaškega prebivalstva ne glede na narodnost!

Romunsko poslaništvo v Beogradu zaprto

BEOGRAD, 11. — Na vrata romunskega poslaništva v Beogradu so obesili napis «zaprto». Že dva dni so namreč prostori poslaništva popolnoma prazni. Manjka celo čuvaj. Iz poslaništva nihče ne odgovarja na telefonske klice. Kljub temu, da ni nobenega uradnega potrdila, kaže, da je vse osebje poslaništva odpotovalo iz Beograda. Romunski poslanik Rudenko pa je že nekaj mesecev odsoten ter je v Romuniji.

Pisateljica E. Thomas v Jugoslaviji

BEOGRAD, 11. — Francoska pisateljica Edith Thomas, ki je sedaj v Jugoslaviji s skupino francoskih intelektualcev, je včeraj govorila jugoslovanskim ženam o borbi francoskih žena za dosego enakopravnosti.

Atentat v Milanu

MILANO, 11. — V neko milansko gledališče, kjer se je vršila komemoracija za pok. Janom Masarykom so manifestanti zagnali dve vžigalni bombi, ki sta povzročili veliko zmedo. Plamene so takoj pogasili. Policija je med manifestanti aretirala 9 oseb. Komemoracijo so priredile demokrščanska, liberalna, republikanska stranka in Saragatovci.

Drugo letno poročilo Vojaške uprave JA Varnostnemu svetu OZN o upravi cone B

Delegacija vlade FLRJ v Varnostnem svetu je poročilo izročila njegovemu predsedniku

NEW YORK, 11. (Tanjug) — Jugoslovanska delegacija v Varnostnem svetu je izročila predsedniku tega sveta «LETNO POROČILO VOJAŠKE UPRAVE JUGOSLOVANSKE ARMIJE CONE B TRŽAŠKEGA OZEMLJA o položaju v tej coni.

Poročilo poudarja da je zaradi pomoči jugoslovanske vlade in sodelovanja množičnih organizacij s civilnimi oblastmi v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja prišlo lansko leto do znatnega gospodarskega in kulturnega napredka, življenjska raven prebivalstva pa se je dvignila.

Poročilo izjavlja, da je lansko leto postal gospodarski in finančni položaj cone težak, ker Italija ni hotela izpolniti finančnih obveznosti, ki izhajajo iz mirovne pogodbe, v smislu katere bi bila morala Italija dobaviti jugoslovanski coni potrebne fonde. Ta težki položaj je bil tudi posledica pomanjkanja izmenjave med obema conama, kljub temu da je jugoslovanska uprava večkrat vztrajala pri vojaški upravi v Trstu za izvajanje teh izmenjav.

Zaradi tega je bila VUJA prisiljena obrniti so v vedno večji meri, kar se tiče gospodarskega sektorja, na Jugoslavijo, katere vlada stavlja na razpolago cone dobrine, ki jih ta ne more dobiti drugje. Jugoslavija je odobrila coni tudi posojilo 500 milijonov dinarjev in zaradi te gospodarske in finančne pomoči se je položaj v coni znatno izboljšal in dvignila se je življenjska raven, kar je imelo za rezultat poglobitev vezi med prebivalstvom cone in jugoslovanskimi narodi.

Zaradi tega je kampanja, ki jo nekateri tržaški krogi vodijo in iredentistične zahteve do jugoslovanske cone, naletela na odpor prebivalstva te cone. Prebivalstvo se je namreč prepričalo o neutemeljenosti argumentov, ki naj bi opravičili to kampanjo. Med take «argumente» spada proglašanje ljudi, ki so odgovorni za zločinske prestopke, za politične žrtve kakor tudi trditve o izseljevanju italijanskega prebivalstva.

V poročilu Vojne uprave Jugoslovanske armije Tržaškega ozemlja se medtem poudarja, da povzročajo procesi proti antifašistom v Trstu, diskriminacijski ukrepi proti slovenskim šolam in učiteljem ter drugi ukrepi, ki jih podvzemajo v angloameriški coni Tržaškega ozemlja, zaskrbljenost prebivalstva jugoslovanske cone Tržaškega ozemlja.

Glede splošnega položaja v jugoslovanski coni, je v poročilu rečeno, da se je v coni dosegla polna enakopravnost vseh narodnosti in da so zajamčene človeške in državljanske svoboščine Italijanov, Slovencev in Hrvatov. Stevilne organizacije, med katerimi Slovansko-italijanska antifašistična unija, ki predstavlja najmočnejšo in najštevilnejšo politično organizacijo, sodelujejo z oblastmi in je bil zaradi tega sodelovanja dosežen znaten gospodarski in kulturni napredek.

V zaključku izjavlja poročilo, da bo VUJA v bodoče zastavile vse sile za nadaljnji razvoj jugoslovanske cone Tržaškega ozemlja v skladu z določili mirovne pogodbe in za izboljšanje odnosov med jugoslovansko in anglo-ameriško cono Tržaškega ozemlja.

(V prihodnjih številkah našega dnevnika bomo letno poročilo VUJA-e objavili v celoti).

Dobri Terpešev odstavljen

SOFIJA, 11. — Bolgarska poročevalna agencija poroča, da je državni tajnik Državnega sveta Domovinske fronte Dobri Terpešev bil razrešen svoje naloge in premeščen drugam. Terpeševa je nadomestil Ferdinand Kozovski. Za predsednika Domovinske fronte je bil imenovan Vlko Cervenkov, voditelj bolgarske KP. Dobri Terpešev pa je bil nedavno izključen iz Politbiroja bolgarske KP.

Nevarno glasovanje za laburistično vlado

LONDON, 11. — Angleški konservativci so včeraj vložili v parlamentu spomenico, v kateri obsojajo finančnega ministra, ker ni mogel preprečiti, da bi posameznim departmanom povišali izdatke v proračunu. O tej spomenici bodo razpravljali v torek, ko bodo predložili parlamentu v odobritev 149 milijonov funtov dodatnih proračunov za državno obrambo, javno higieno, nabavke in prevozništvo.

Prihodnji teden se bo začel v parlamentu z za vlado nevarnim glasovanjem. V ponedeljek bo glasovanje o predlogih konservativcev h kraljevemu govoru, ker obtožujejo vlado, da izvaja načrt novih gradenj prepočasi. V torek bodo glasovali seveda o dodatnih proračunih. Če bo vlada ostala v manjšini, ne bo mogla več ostati na oblasti in bo morala podati ostavko. V ponedeljek zjutraj pa bodo liberalci sklenili, kakšno stališče bodo zavzeli na teh glasovanjih. Vesti, ki prihajajo iz Londona o težkočah, ki jih ima laburistična vlada s tako majhno večino v parlamentu vznemirja ameriške politične kroge, ki bi želeli, da bi med laburisti in konservativci bil ustvarjen nekak modus vivendi, ki bi trajal tja do jeseni, ko bi bile razpisane nove volitve. Zaradi tega se washingtonski krogi sprašujejo, kdaj in kje bi bilo najbolje sklicati atlantski svet in konferenco zunanjih ministrov ZDA, Anglije in Francije.

WASHINGTON, 11. — Državni departman javlja, da bo zunanji minister Acheson odpotoval v torek z letalom v Los Angeles, kjer bo 14. in 15. marca imel dva važna govora o zunanji politiki.

TEŽKA PREDVOLIVNA BORBA KOROŠKIH SLOVENCEV

Danes občinske volitve na Koroškem

V skoro vseh občinah so postavljene enotne liste Demokratične fronte delovnega ljudstva - Volivne komisije brez zastopnikov koroških Slovencev

CELOVEC, 11. — Koroški Slovenci gredo danes enotno na volitve na podlagi enotne liste. Zaradi mahinacij avstrijskih šovinističnih strank proti Slovencem so skoraj v vseh okrajih in občinah postavljene enotne liste Demokratične fronte delovnega ljudstva. Posamezni voditelji krščanske stranke so znani kot razbijači enotnosti slovenskega ljudstva. Te je slovensko ljudstvo v ogromni večini prezrlo in zavrnilo njihovo izdajalsko politiko.

Zadnje dni pred občinskimi volitvami so imeli kandidati enotnih list vrsto volivnih zborovanj in sestankov v slovenskih občinah. Na teh zborovanjih je slovensko ljudstvo Koroške jasno izrazilo željo in odločnost, da bo proti poizkusom avstrijske reakcije in pritisku kominformističnih voditeljev KP Avstrije na jutrišnjih volitvah enotno nastopilo in izrazilo svoio vdanost programu Demokratične fronte.

Za postavitev enotnih list v slovenskih občinah je Demokratična fronta delovnega ljudstva delovala pod zelo težkimi pogoji. Proti Slovencem in njihovim pravicam za narodni obstoj so nastopale združene avstrijske šovinistične stranke. Pod parolo nedeljive Koroške so vladajoče stranke vodile ostro kampanjo, naj bi se koroški Slovenci postavili izven zakona. Vsa politična in gospodarska vprašanja na Koroškem so te stranke potisnile v ozadje in so v ospredje postavile borbo proti Slovencem in nasilno ukinjanje njihovih pravic do uporabljanja materinega jezika.

Na predvolivnem zborovanju socialistične stranke v Železni Kapli je pokrajinski poglavar Wedenig kot najvišji vladni funkcionar na Koroškem izjavil, da bodo dvojezične šole na Koroškem ukinjene. Njegova izjava je jasna potrditev, da obstaja tajni načrt dunajske vlade za ukinitev vseh manjšinskih pravic koroških Slovencev. Za napad na osnovne narodnostne pravice slovenskega ljudstva na Koroškem je dunajska vlada našla inspiracijo in pobudo v pariškem diktatu štirih velikih sil. Predstavnik vlade Wedenig je jasno dal vedeti, da dvojezične šole niso avstrijski vladi več potrebne kot dokument v razgovorih za mirovno pogodbo z Avstrijo.

Kominformistični bes

V nebrzdani protislovenski kampanji so posebno mesto zavzeli pristaši Informbiroja iz pokrajinskega vodstva KP Avstrije. Ves svoj bes so usmerili na enotne liste Demokratične fronte. Vsakega Slovenca, ki se ni hotel odreči svoji narodnosti, so na Koroškem razglasili za vohuna in za protidržavnega elementa. Slovenci so bili podvrženi mrženji avstrijskih informbirojevcev, ker so ostali zvesti svoji domači zemlji ter marksističnemu načelu o pravici narodov do samoodločbe. Ravno tako niso hoteli in ne bodo nikoli pristali na nacistično teorijo o «nedeljivi Koroški». Z raznimi lažmi je tisk KP Avstrije dan za dnem klevetal Demokratično fronto, češ da je sovražnica avstrijskega ljudstva. Vodstvo KP Avstrije pa je izvajalo silen pritisk na svoje člane, da jih odvrne od tega, da bi kandidirali na enotnih listah Demokratične fronte. S svojo protislovensko propagando in politiko je vodstvo KP Avstrije doseglo to, da se je diskreditiralo pred množicami. Samo v nekaterih občinah Slovenske Koroške je vodstvu KP uspela dobiti 25 podpisov za postavitev svojega kandidata.

Občinske volitve na Koroškem karakterizira tudi dejstvo, da so volivne komisije sestavljene brez predstavnikov Koroških Slovencev. Take volivne komisije, ki služijo interesom šovinističnih strank, so v nekaterih primerih odklonile odobritev enotne liste Slovencev. V tej težki borbi gredo koroški Slovenci na volitve v prepričanju, da bodo ohranili neokrnjeno svojo enotnost za težke naloge, ki jih še čakajo v borbi za narodnostne pravice in svobodo.

●

VARESE, 11. — Močan ogenj je uničil gozd blizu Binaga ob jezeru Como. Vas Pra del Bosco so morali evakvirati.

NOVA NASILJA POLICIJE proti italijanskemu delavstvu

Protestna stavka v Folignu in spopadi s policijo v raznih krajih Italije - V borbi za agrarno reformo sodeluje sedaj 180.000 kmetijskih delavcev in kmetov brez zemlje

RIM, 11. — Vedno bolj se širi gibanje italijanskih kmetijskih delavcev in kmetov brez zemlje in se je sedaj razširilo tudi na otok Sardinijo. V borbi za agrarno reformo sodeluje sedaj skupno 180.000 kmetijskih delavcev in kmetov brez zemlje, ki so doslej zasedli okrog 100.000 ha zemlje.

Na Sardiniji je v kraju Loiabile policija blokirala celotno naselje in razglasila vse prebivalstvo za aretirano. Spopadi s policijo so bili tudi v drugih krajih. Včeraj je prišlo tudi do spopadov v kraju Bisacquino v pokrajini Palermo na Siciliji. Oddelek policije in karabinerjev je napadel povorko kmetijskih delavcev, ki so odločno reagirali in se jim je posrečilo pognati policijo in karabinerje v beg ter nekatere razorožiti. Do spopadov je prišlo tudi v vasi sami in policija je poklicala ojačanja. Pri spopadih je bilo 42 ranjenih.

Tudi v raznih krajih Reggio Calabrie je prišlo do spopadov med kmetijskimi delavci in policijo. Policija je aretirala več delavcev in tudi nekatere sindikalne voditelje. Danes pa je tudi v okolici Bologne policija začela razganjati skupine delavcev, ki so zasedli neobdelano zemljo ter jo začeli obdelovati.

V Folignu so brezposelni delavci organizirali protestno zborovanje, pri čemer je prišlo do ostrih spopadov s policijo, ki je skušala demonstrante razgnati ter jih je večkrat surovo napadla. Bilo je več ranjenih. V mestu so zaradi surovega nastopa policije razglasili splošno stavko.

Ministrski svet je danes nadaljeval razpravljanje o tako imenovani agrarni reformi, ki jo je predlagal minister za delo Segni. Notranji minister Scelba je govoril o notranjem položaju, ki je nastal po zasedbi zemlje s strani kmetijskih delavcev. Scelba je govoril tudi o spopadih, ki so se včeraj dogodili na Siciliji, kjer je bilo ranjenih 42 ljudi. Seveda je kakor običajno prikazal te incidente tako, kakor da so zanje odgovorni kmetijski delavci in ne njegova policija.

Danes se je sestal centralni komite socialistične stranke. Politično poročilo je podal glavni tajnik Nenni, ki je med drugim dejal, da je bil program šeste De Gasperijeve vlade vsiljen iz Washingtona. Poudaril je tudi odgovornost demokristjanske stranke zaradi naglega dviganja skrajne monarhistične in fašistične desnice.

Moskovski radio je danes dolgo govoril o italijanskem notranjem položaju in je poudaril, da italijanska reakcija likvidira po nalogu Washingtona gospodarsko in politično neodvisnost države. Dalje je radio poudaril, da je bila lira razvrednotena za 23 odst. v odnosu do dolarja, število brezposelnih pa znaša skoraj tri milijone. Šest milijonov kmetov je brez zemlje in število analfabetov znaša osem milijonov.

Volivni govor Molotova

MOSKVA, 11. — Agencija Tass poroča, da so priprave za volitve, ki bodo 12. marca, končane. Ceste po mestih in vaseh so okrašene s Stalinovimi slikami. Na tisoče pisem in brzojavk iz vse države prihajajo v volivno okrožje Stalin v Moskvi, kjer bodo volivci imeli najvišjo čast, da glasujejo za državnega kandidata za velikega Stalina.

Bivši zunanji minister Molotov je sinoči govoril na sindikalnem krožku Molotov. Ni mogoče trditi — je dodal — da je vojna neizogibna. Toda dokler bo obstajal kapitalizem bo vedno nevarnost vojne. Zato morajo pristaši miru podvzeti vse previdnostne ukrepe. Molotov je nato omenil še zmago socializma v državah ljudske demokracije. Dodal pa je, da morajo ostati te države pozorne, kajti nedavni procesi v Budimpešti in Sofiji so dokazali, da so imperialisti uspeli vriniti svoje agente tudi v vodilne kroge komunistične partije. Molotov je kajpada omenil tudi Jugoslavijo pod tako imenovanim jugoslovanskim problemom. Za Jugoslavijo in njene voditelje je pač našel le psovke in neresnične trditve iz že znane kominformistične kuhinje. O nemškem vprašanju je Molotov govoril, da bo politika zahodnih sil v Nemčiji katastrofalno končala. O sovjetsko kitajski prijateljski pogodbi pa je rekel, da je to sila

Razbijaški sindikati v službi kapitalistov

Zaključek stavke podzemeljske železnice in avtobusov v Parizu - Na ostalih področjih se stavka nadaljuje

PARIZ, 11. — Po petih dneh se je danes zaključila stavka pariške podzemeljske železnice in avtobusov, ki je doživela neuspeh zaradi razbijaške vloge sindikatov izvzemši Splošne zveze dela, ki je edina vztrajala v stavki. Danes je Splošna zveza dela pozvala delavce, naj se vrnejo na delo, ne da postavlja kake pogoje. V zvezi z neuspehom te stavke je glavni tajnik Splošne zveze dela Frachon pozval francoske delavce, naj branijo enotnost proti izdajalcem. Obtožil je razbijaške sindikate, v prvi vrsti «Force ouvrière» in njenega glavnega tajnika zaradi cepitve delavskega razreda v korist kapitalistov. Frachon je izrazil prepričanje, da bo francoski delavski razred kljub težkim pogojem borbe ustvaril enotnost.

Na drugih področjih pa se stavka nadaljuje in posebno na področju kovinarstva. Nadaljuje se tudi stavka pristaniških delavcev v Marseilleu. Danes so v tem pristanišču izkrcavali ladje senegalski strelci. Republiki svet je to noč zaključil debato o protidelavskem fašističnem zakonu in ga seveda tudi sprejel. Medtem že vkrcavajo prvo ameriško orožje, namenjeno za Francijo. To orožje bodo najprej pripeljali v Biserto v Afriki, ker se francoska vlada boji kakih presenečenj, če bi orožje pripeljala naravnost v Francijo.

Včeraj se je v Marseilleu začel II. kongres pristašev miru in svobode iz vse Francije.

Danes začnejo tekme v Planici

LJUBLJANA, 11. — Mednarodna smučarska tekmovanja v Planici začnejo jutri v nedeljo. Trajala bodo i den dni. Na tekmovanjih bodo sodelovali Italijani, Norvežani, Avstrijci, Francozi, Švicarji in Američani. Najmočnejša je avstrijska skupina sestavljena iz 18 tekmovalcev in tekmovalk. Najmanjša je ameriška ki šteje 3 člane. Od sodelujočih držav so že prispeli v Planico norveški, ameriški in seveda jugoslovanski tekmovalci. Italija in Švica pa nista še poslali svojih tekmovalcev, verjetno pa bodo ti prispeli v ponedeljek ali torek. Poleg skokov na 80 in 120 metrski skakalnici bodo tekmovalci nastopili tudi v raznih severnih in alpskih disciplinah. V teh disciplinah bodo tekmovale tudi ženske. Verjetno bo Italija poslala sledeče skakalce: Da Cola, Trivello in Lorenzija. Od jugoslovanskih tekmovalcev bodo nastopili Polda in Klančnik, ki so se udeležili tekmovanj za svetovno prvenstvo v ZDA.

INCIDENT na Grazianijevem procesu

RIM, 11. — Današnjo razpravo proti Grazianiju lahko označimo z incidentom, ki je nastal, ko je priča socialistični poslanec Giovanni Giavi zapustil dvorano. Medtem ko je Giavi govoril, je obtoženec Graziani trdil, da so alpince v pokrajini Treviso mobilizirali zato, da bi branili prebivalstvo pred «nasiljem partizanov». Te provokatorske besede pa so pričo upravičeno razjezile in je na lastno željo rajši zapustil dvorano.

V BELGIJI GLASUJEJO DANES O VPRAŠANJU MONARHIJE

Belgijsko ljudstvo noče povratka kolaboracionističnega kralja

Propaganda in pritisk katoliške cerkve na vernike, da glasujejo za kralja

BRUSELJ, 11. — Danes bo belgijsko ljudstvo odločalo o tem, ali naj se še vrne na oblast kralj Leopold III., ki je za Belgijce to, kar je bil za Francoze Pétain. Leta 1940., ko so nacistične horde vdrle skozi Holandijo in Belgijo v Francijo, se je kralj Leopold vdal Hitlerju brez obotavljanja. Za ta korak ga je Hitler odlikoval z raznimi častnimi naslovi: za Saksonskega vojvodo, za kneza Saksonske, Koburga in Gothe. Medtem ko so belgijski domoljubi z orožjem v rokah padali pod nacističnim svincem, se je Leopold zabaval na Avstrijskem. Ko se je vojna bližala h koncu in je bil Hitlerjev poraz vsakemu slepcu že jasen, se je skušal Leopold približati Angloameričanom. Čeprav so ti skraja odbijali vsako zbližanje, je Leopol vztrajal še naprej in teh zadnjih pet let čakaje na referendum prebil bodisi v Južni Franciji ali pa v Švici.

Kako je mogel Leopold, ki je brez dvoma kolaboracionist, vztrajati na tem, da je dosegel referendum in hkrati preprečil, da bi se belgijsko ljudstvo takoj po vojni izreklo o njegovem povratku? Zasluga je pač političnih voditeljev zahodnih imperialističnih sil. Kralj Leopold pa je kot Soekarno v Indoneziji in Bao Dai v Indokini prav poklican za pokornega slugo v marširaziranj Evropi.

Za povratek kralja Leopolda so se v Belgiji izrekli katoliška cerkev z vsem svojim aparatom, z demokrščansko stranko, dalje konservativni krogi, agrarci in industrijci. Proti povratku kralja pa je predvsem belgijsko ljudstvo, ki je okusilo nacistično gospostvo, komunisti in socialdemokrati. Leopold potrebuje za svoj povratek na oblast 65 odstotkov oddanih glasov.

Katoliška cerkev je naravnost pozvala vernike, naj volijo za Leopolda, kardinal Van Roely, nadškof v Malinesu, je poslal pismo neki katoliški osebnosti. V njem je pobijal mnenje, da je vprašanje kraljevega povratka političnega značaja in da imajo tako verniki svobodno izbiro. Kardinal pa je nato prav odkrito proti vsem cerkvenim načelom napisal, da je kralj Leopold zakoniti kralj, dokler ne abdicira ali pa, dokler belgijska država ne napravi konec njegovemu kraljestvu. «Vsakdo mora spoštovati zakonito postavljeno oblast; zato mislim, da je treba opozoriti na četrto božjo zapoved». Vendar pa katoliški krogi niso ostali samo pri tem. Posledica te zaslepljene gonje katoliških funkcionarjev pa je prišla do izraza v Ochamsu, kjer se je župnik postavil na čelo kmetov oboroženih z vilami in srpi, da bi izgnal iz vasi vse one, ki so proti Leopoldovemu povratku.

Kralj Leopold je zapustil opoldne svoj grad v Antibesu in odpotoval z družino v Pregni blizu Ženeve. Predsednik belgijske vlade Gaston Eyskens bo v torek odpotoval v Pregni, kjer se bo sestal z Leopoldom in mu sporočil uradne podatke izida jutrišnjega glasovanja. Kralj in ministrski predsednik bosta nato preučila posledice referenduma.

LONDON, 11. — Na ministrstvu za zunanje zadeve potrjujejo, da je ameriški izredni poslanik Jessup imel včeraj pogovor z načelnikom departmana za Daljnji vzhod na zunanjem ministrstvu Deningom. Jessup pa je sprejel tudi Williama Stranga tajnika na zunanjem ministrstvu.

ZDA odobravajo francosko politiko o Posarju

WASHINGTON, 11. — V ameriških uradnih krogih pravijo, da se stališče ZDA do posarskega vprašanja in do nedavnega sporazuma med Francijo in posarsko vlado ni izpremenilo zaradi objave bele knjige s strani nemške zvezne vlade v Bonnu. Tudi ZDA so namreč za politično ločitev Posarja od Nemčije in vključitev posarskega gospodarstva v francosko. Gospodarski in politični statut Posarja pa bi določila mirovna pogodba.

Da ni Francija na lastno, pest delala v Posarju, so ameriški krogi končno le priznali. Povedali so, da so bili ves čas informirani o poteku pogajanj med Francijo in posarsko vlado.

Londonski «Times» se tudi bavi z dogovorom o Posarju in piše, da ne Bevin ne Schuman ne bosta spremenjala sklenjenega sporazuma s Posarjem samo zaradi tega, če ne bi Nemčija hotela v Evropski svet. Angleška vlada pa je mnenja, da konvencija velja samo do podpisa mirovne pogodbe.

Na sestanku krščanske ljudske stranke, ki je bil včeraj v Einsdorfu v Posarju, je predsednik Hoffman komentiral in pobijal Adenauerjeve izjave v nemškem zveznem parlamentu. Dodal je še, da bo Posarje še naprej šlo po svoji poti sporazumno s Francijo.

Vesti, ki krožijo po Londonu v zvezi s potovanjem predsednika Vzhodne Nemčije Grotewohla v Moskvo, pravijo, da je ta obisk v zvezi s pripravami za podpis ločene mirovne pogodbe med Avstrijo in Vzhodno Nemčijo. Vendar pa niso našle te vesti pravega odziva v angleških političnih krogih.

VAL STAVK NA JAPONSKEM

Sedaj stavka 450.000 železničarjev in 380.000 rudarjev

TOKIO, 11. — 450.000 državnih železničarjev se je danes pridružilo stavkovnemu gibanju. Na drugi strani pa je 300 tisoč rudarjev začelo z vrsto novih stavk, čeprav so danes končali z 72-urno stavko 80.000 rudarjev v kovinskih rudnikih a nadaljuje z stavko.

Indonezija zahteva priključitev Nove Gvineje

JAKARTA, 11. — Indonezijski parlament je danes soglasno odobril spomenico, ki zahteva priključitev Nove Gvineje Indonezijskim združenim državam. Ministrski predsednik Hatta pa je danes v parlamentu izjavil, da je indonezijska vlada zahtevala od angleških oblasti, naj ji izroče Westerlinga zaradi njegove kriminalne dejavnosti v Indoneziji. Gotovo po je, da bi indonezijska vlada «ostro grajala» verjetno odklonitev te zahteve, je izjavil Hatta.

Sklepi konference skandinavskih ministrov

STOCKHOLM, 11. - Danes popoldne se je končala konferenca ministrov za zunanje zadeve skandinavskih držav. Poročilo, izdano po konferenci pravi, da so ministri uvideli potrebo za čim globlje gospodarsko sodelovanje in carinski sporazum med skandinavskimi državami. Ministri so potem razpravljali o vprašanju OZN, OECE in evropskega sveta. Glede vprašanja kitajskega predstavništva v OZN so ministri sklenili, da more biti rešitev sprejeta v okviru te organizacije.

Čitajte na 6. strani naš novi roman: Ivan Tavčar «VISOŠKA KRONIKA»

TRŽAŠKI DNEVNIK

PRIPRAVE ZA KONGRES OSVOBODILNE FRONTE TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Demokratično ljudstvo Trsta zahteva

pravično rešitev tržaškega vprašanja

Na pogostih predkongresnih sestankih člani Osvobodilne fronte izražajo svojo nepopustljivo borbenost

Vsak večer se v različnih delih mesta in po naših vaseh vrše predkongresni sestanki članov OF. Na teh sestankih obravnavajo zborovalci sedanji položaj ter v svobodni diskusiji stavljajo svoje pripombe oziroma vprašujejo za pojasnila. Razpravljajo nadalje o pripravah za kongres OF, ki bo čez dva tedna, ter volijo delegate, ki jih bodo na kongresu zastopali.

5. teren III. okraja

V četrtek zvečer so se zbrali člani OF 5. terena III. okraja na sestanku, da si izvolijo delegate za kongres OF.

Ob tej priliki je zbranim članom podal poročilo o politični situaciji s posebnim ozirom na tržaško vprašanje tov. Pahor Drago. V svojem referatu je razčlenil vse sile, ki so direktno ali posredno interesirane na tržaškem vprašanju. Ugotovil je, da je v času, ko hočejo velesile s Sovjetsko zvezo vred uveljaviti prakso, da bi velesile same odločale v svetu in s tem poteptale pravico malih narodov, stališče Jugoslavije, ki je tudi naše stališče — najbolj demokratično in tudi najboljši porok mirnega reševanja mednarodnih vprašanj. V svojih izvajanjih je z nanizanjem razvoja prilik v Trstu in okoli Trsta dokazal, da so vse politične skupine od novega Akcijskega odbora do indipendentistov in kominformistov nasprotne resničnim interesom tržaškega delovnega ljudstva sploh, posebno pa še proti narodnim pravicam slovenskega ljudstva, četudi se za to, da varajo prebivalstvo odevajo z najrazličnejšimi gesli.

Vsakodnevno, vidno utrjevanje naših pozicij pa kaže, da so kapitulantsko vodstvo zadnje stavke, razprava v mestnem svetu in drugi dogodki pospešili razčiščevanje in da se delovno ljudstvo Trsta ne bo pustilo več varati.

Po izčrpnem referatu so zborovalci izvolili za kongres OF naslednje delegate: Filipič Josipino, Gabrovec Ivana, Gulič Milana, Hervatin Fedoro, Jankovič Franca, Kerkoč Rudolfa, Marsetič Antona, Premrl Fani, Sancin Danila in Velič Josipa.

3. in 4. teren III. okraja

V petek pa so imeli predkongresni sestanek člani OF 3. in 4. terena tretjega okraja. Na sestanku, ki se ga je udeležilo kljub malim terenom lepo število članstva (upravičeno odsotni so poslali svoja pooblastila za volitev delegatov) je o pomenu kongresa OF, o nastanku OF, njenem razvoju ter o njeni zgodovinski vlogi nato pa še o stališču Osvobodilne fronte do Tržaškega vprašanja govoril tov. Koren Jože. Zaradi izredne aktualnosti obravnavanih vprašanj so zbrani pazljivo sledili referatu, v diskusiji pa pokazali svoje zaupanje v politično linijo Osvobodilne fronte ter obsodili lažnivo ter hinavsko politiko kominformistov, novopečenega «Akcijskega odbora» ter seveda imperialistično zamišljeno rešitev Tržaškega vprašanja, kako si jo želi vsa združena reakcija z angloameriko vojaško upravo na čelu.

Po diskusiji ter po slučajnostih so prisotni člani OF izvolili delegate za kongres, pri čemer je spet prišla do izraza skrb članov da gredo na kongres res najvrednejši in najagilnejši tovariši.

Izvoljeni delegati za *tretji teren* so naslednji: Barič Anton, Mamilovič Josip, Kukanja Franc in Blokar Ludvik. Delegati za *četrti teren* pa so: Piščanec Ernest, Živec Marija in Benko Alojz.

Opčine

Pred dnevi je bil predkongresni sestanek na Opčinah, kjer je zbranim govoril tov. Dušan Hreščak. V svojem referatu je obravnaval vprašanje zadnje stavke in analiziral njen protidelavski značaj. Zelo jasno je prikazal linijo OF do Tržaškega ozemlja v momentu, ko združena reakcija v občinskem svetu skuša da bo Tržaško ozemlje kot celota pripadlo k Italiji. Razkrinkal je hinavsko vedenje vidalijevskih občinskih svetovalcev, ki niso glasovali proti priključitvi Trsta k Italiji. Poudaril je, da je samo predstavnik LF tov. dr. Dekleva odkrito glasoval proti priključitvi Tržaškega ozemlja k Italiji, ter da je tov. Kardelj v Mariboru povedal, kakšno je jugoslovansko stališče do tega vprašanja. Prisotni so v nadaljnji diskusiji prikazali dejansko stanje na Tržaškem ozemlju ter konstatirali, da STO, na katero je Jugoslavija pristala ob podpisu mirovne pogodbe, se ni nikdar formiralo niti v upravnem, še manj pa v gospodarskem smislu. Od samega začetka je VU vsestransko povezovala cono A z Italijo in danes je pobožna želja združene reakcije z vidalijevci na čelu, da bi se ta red uvedel tudi v coni B — kot prvi pogoj «boljše rešitve» — priključitve k Italiji. Prav tako so prisotni obsodili početje novopečenih «neodvisnih» Slovencev, katerim ni pogodu socialistična Jugoslavija in s svojim delovanjem skušajo ohraniti vojaško bazo svojim gospodarjem. Ob zaključku so prisotni izbrali delegate za bližnji kongres v prepričanju da bo doprinesel k nadaljnji utrditvi naše organizacije.

Sv. Vid

V petek 10. t. m. so se sestali člani Osvobodilne fronte sektorja Sv. Vid. Politično poročilo je podal tov. Vojo, ki je obrazložil stališče Osvobodilne fronte do tržaškega problema. Ožigosal je politiko anglo-ameriškega imperializma na tem teritoriju in pomoč, ki jo daje italijanski in tukajšnji reakciji v njuni hujskaški gonji. Navzoči so stališče Osvobodilne fronte z razumevanjem sprejeli in s ploskanjem potrdili pravilno stališče Osvobodilne fronte, s katerim se strinjajo tudi oni.

Po diskusiji so si člani izvolili delegate za kongres. Izvoljeni so bili sledeči tovariši: Vojnič Sime, Čeljhar Vlado, Gržina Milan, Berjak Alojz, Vilhar Nada, Berginc Mili, Suhadolnik Antonija, Pinotto Clementina, Hrvatin Josip.

VELIK USPEH PODEŽELSKE DRAMSKE DRUŽINE

„Volkašin" v Plavjah

Velika zadrega je vladala že ves včerajšnji dan v Plavjah: kdo bo zvečer ostal doma, da bo «varoval hišo», ko bi pa hoteli vsi do zadnjega na predstavo, ki je bila napovedana. Domača dramska družina se je namreč že dlje časa marljivo pripravljala in včeraj je prišel večer, ko naj pokaže, kaj se je lepega naučila. Ljudje so bili sicer že večer prej tako nestrpni, da so se morali igralci kar zakleniti v dvorano, ko so imeli generalno vajo. Toda tudi včeraj dostop v dvorano ni bil tako lahek, kajti napolnjena je bila do zadnjega kotička.

Ko se je sicer precej primitiven zastor razmaknil, so se zvrstili pred očmi gledalcev prizori Milčinskega enodejanke «Volkašin». Na odru se je razvijalo dejanje iz dobe, ko so po nekaterih predelih na Balkanu hajduki izvrševali v čast kruta a tudi junaška dejanja. Osebe na odru zlasti ženske so nastopile v slikovitih narodnih nošah. Občinstvo je z napetostjo doživljalo tragično usodo mlade, komaj poročene hajdukove žene Kate, ki jo je odločno igrala HRVATIN MILA. Ta hajdukova žena je znala biti skoraj bolj huda kot hajduk Volkašin sam. LOREDAN IZIDOR je svojega hajduka kar uspešno odigral. Ne da bi hoteli kogar koga zapostavljati, smemo vendar omeniti, da je zbudil pri ljudeh precej veselosti s svojim nastopom zlasti brusač HROVATIN SEVERIN. Tudi HROVATIN STANKO, HROVATIN ANGEL in ELER ATILIO so bili pravi godci, brezbrižni včasih, pa spet navihani kakor se godcem spodobi. Kaj naj rečemo o obeh zalih deklah Uršiji in Jeri IRME CUPIN in ALME FERLUGA? Potem o očetu Bojancu KAVŠKA DUŠANA, o materi Bojanki HRVATIN MILE, pa o Matjažu in Tilnu, ki sta ju igrala SAMEC LJUBO in SODNIK RINO, o mogočnem starešinu PIPANA MIRKA, pa o ČETKU LOREDANU in HROVATINU ČIRILU? Vse, prav vse moramo pohvaliti ne samo za njihovo pridnost in resno voljo, temveč tudi za njihov velik uspeh. Kajti komur je znano, kako ogromna je razlika med prvimi vajami pa med sedanjo predstavo, ta bo moral pridnim Plavcanom samo častitati. (Seveda, prevzeti se ni treba, češ sedaj smo že skoraj tako dobri kakor Slovensko narodno gledališče).

Želimo, da bi Plavčane še naprej vodilo stremljenje po še večjih uspehih. Prav bi bilo, da bi šli pokazat svojega «Volkašina» še v druge vasi, da bi še drugod ljudje — zlasti mladina — videli, kaj se da doseči, če se hoče. Kjer bo treba, bo gotovo tudi tak član Slovenskega narodnega gledališča pomagal, kakor je to z veliko požrtvovalnostjo v Plavjah storil tov. Rado Nakrst, ki ima pri uspehu Plavčanov tudi svoj veliki delež.

Po končani enodejanki je nastopil še mešani pevski zbor, ki je zapel več pesmi, na koncu pa je še godba zaigrala nekaj veselih komadov, tako da so se ljudje kaj dobre volje razhajali.

Kje je ilegalnost in eksteritorialnost

Nerodno zaletavanje šovinističnega „Giornale di Trieste'

V svojem članku «La scuola slovena sfugge al controllo del Provveditore» je «Giornale di Trieste» obnovil svojo jeremijado o ubogi Italiji, ki mora plačevati slovenske šole v Trstu, tiste šole, ki jih «Giornale» razglaša za ilegalne in — eksteritorialne. To hinavsko zavijanje oči je značilno za jezuitske dediče fašistične miselnosti, ki tržaškim Slovencem ne privoščijo najosnovnejših šolskih pravic. Toda s svojim člankom so prišli na dan o nepravem času, neposredno po beneškem procesu proti funkcionarju «Lega Nazionale», ko je prišla na dan zadeva s poneverjenimi milijoni in je spomin na to afero še povsem svež. «Giornale» naj bi nikakor ne hodil s svojim maslom na glavi na sonce in opletal z besedami ilegalnost in eksteritorialnost. On sam nas sili, da mu zastavimo nekaj prav enostavnih vprašanj.

Kako to, da ni sredstev za otvoritev slovenskih otroških vrtcev, ni pogojev za boljšo namestitev slovenskih srednjih šol v Trstu, ki niso ilegalne in ne eksteritorialne, ker so pod upravo in nadzorom okupacijske vojaške uprave in njej podrejenih organov?

Kako pa to, da je dovolj milijonov na razpolago, ki gredo po «Lega Nazionale» in drugih več ali manj znanih kanalih za resnično ilegalne in eksteritorialne akcije?

Italijanska vlada je po mirovni pogodbi dolžna dobavljati valuto VUJA-i v Istrskem okrožju. Te obveznosti pa italijanska vlada ne izpolnjuje. Kako pa, da ima ista vlada dovolj denarja, da plačuje, kar je že splošno znano, večino italijanskih učiteljev v coni B, četudi ti prejemajo svoje redne prejemke od domačih ljudskih oblasti? Te nagrade in vsi drugi zneski, ki odhajajo v cono B iz Trsta, kakor tudi najrazličnejši paketi, ki jih prejemajo «potrebni patrioti» od «neznanih dobrotnikov», ali niso to ona sredstva, s katerimi nepoboljšljivi iredentisti in šovinisti ustvarjajo pogoje za sabotažna in teroristična dejanja?

Zelo enostavna in jasna so naša vprašanja. Ker je «Giornale» že našel poglavje o ilegalnosti in eksteritorialnosti, naj nam na ta vprašanja odgovori. Pripravljeni smo z njim in vsemi, ki stojijo za njim, o tem razpravljati.

Obvestila Kmečke zveze

POSLOVANJE

Urad Kmečke zveze se nahaja v Trstu, Ulica Fabio Filzi 10, I; poslovne ure: vsak dan od 10.30 do 12.30.

V kratkem se bo pričelo razdeljevanje članskih knjižic, ki se je zakasnilo zaradi tehničnih ovir. Knjižice bodo vsebovale tudi pravila KZ. Vsekakor bodo člani o načinu razdeljevanja pravočasno obveščeni.

VSTOPNICE ZA TRG NA DEBELO

Opozarjamo vse kmetovalce, ki prinašajo svoje proizvode na trg zelenjave in sadja na debelo pri Sv. Andreju, da je za dostop na trg potrebna posebna vstopnica. To vstopnico lahko člani KZ dvignejo v našem uradu. Za izdajanje vstopnice je potrebno potrdilo o zemljiški posesti, ki ga lahko prizadeti dobijo pri Kmetijskem nadzorstvu v Ul. Roma št. 20, I. Vstopnice se lahko po obstoječih predpisih izdajajo samo članom strokovnih organizacij. Vstopnice so naslovljene na lastnika zemljišč, vendar lahko služijo tudi za družinske člane.

ZA DVOLASTNIKE V PREBENKU

Na posredovanje KZ pri pristojnih oblasteh bo za lastnike v Prebenku, ki imajo svoja zemljišča v coni «B», odprta krajevna cesta čez demarkacijsko črto. S tem bo dvolastnikom znatno olajšan dostop na njihova polja.

DAVEK NA ZEMLJISCA

Nešteto kmetovalcev plačuje zemljiške davke na podlagi zastarele katastralne cenitve, ki ne ustreza današnjemu stvarnemu stanju. Znano je namreč, da se davčna odmera računa na osnovi vrste kultur kot so vinograd, travnik, pašnik itd. Vsaka vrsta kultur pa se zopet deli v več razredov. Mnogi davkoplačevalci so danes n. pr. obdavčeni za vinograde, čeprav so obdelavo vinogradov že davno opustili. Poleg tega plačujejo mnogi davkoplačevalci davke na parcele, ki iz raznih razlogov niso sploh več v njihovi posesti.

Vsak zemljiški lastnik bi moral zaradi tega pregledati stvarno stanje svoje posesti. Člani KZ se za vsaka tovrstna pojasnila lahko obračajo na naš urad, ki jim bo nudil v tem pogledu vso pomoč in bo poskrbel tudi za vlaganje morebitnih prizivov na davčno upravo.

MELIORACIJE

Mnogi naši člani niso poučeni o predpisih glede dodeljevanja podpor za razna izboljševalna dela, kot so gradnje in popravila gospodarskih poslopij, obnova vinogradništva in sadjarstva, napeljava vode in luči v kmečke hiše, zboljšanje kraških pašnikov, pogozdovanje itd. Vsi zainteresirani naj se za pojasnila obračajo na tajništvo KZ.

Upokojencem se ne obeta tudi v bodoče kaj več kot miloščina

Na tem mestu smo že mnogokrat prikazali in poudarjali naravnost obupne prilike, v katerih životarijo v Italiji in nujno tudi v Trstu državni upokojenci. Pičlost njihovih mesečnih prejemkov se ne da spraviti v sklad s še tako skromnim mesečnim proračunom, čeprav bi ta jemal v poštev samo najnujnejše življenjske potrebščine. Ker traja takšno stacev ni pokazalo še očitneje, povojno dobo, bi ne bilo napačno, ako bi se odločujoči skušali poučiti, kako da se beda upokojencev ni pokazala še očitnejše, potem ko je jasno, da je večina njih navezana le na pokojnino.

V vseh teh letih so si kajpada na vse mogoče načine prizadevali zainteresirati oblasti in ustanove, da bi se našel način, ki bi jih rešil stradanja. Takšne vrste prizadevanje se je pokazalo brezuspešno kakor običajno v podobnih primerih, kar je upokojence nujno privedlo do tega, da so se združili v lastni sindikalni organizaciji. In res je bilo takoj v začetku pričakovati, da se bo posrečilo tej sindikalni organizaciji doseči vsaj nekaj uspehov, zlasti v preteklem letu, in sicer v času reforme socialnega skrbstva v Italiji.

Posebna komisija je v ta namen že pripravila načrt, po katerem naj bi se iz posebnih podpornih skladov pripomoglo najrevnejšim upokojencem vsaj v toliko, da bi se jim zajamčilo mesečni minimum deset tisoč lir. Toda čim je VU ta predlog zavrnila, do česar je prišlo takoj po upravnih volitvah v Trstu, se je zainteresirana komisija potegnila v senco in zadeva je zaspala.

Preočitne krivice in kričeče siromaštvo državnih upokojencev pa je postalo v poslednjem času pri nas tako očitno, da niti mestni svet ni mogel preko tega in se je zato na zadnji seji soglasno odločil ponovno oživiti akcijo, podvzeto v preteklem letu ter nanovo predložiti v odobritev VU načrt, za podporo upokojencem.

Kljub temu, da je odločitev mestnega sveta po zaslugi kominformističnega in šovinističnega tiska dvignila toliko upov, bodo upokojenci tudi pri najugodnejši rešitvi ostali še vedno pri miloščini, ki jim jo nudijo tako imenovane «demokratične» vlade za njihovo zvesto dolgoletno službovanje.

ŠTIRJE POLICISTI PRED OKROŽNIM SODIŠČEM

Pretepali so pri zaslišavanju

Sodišče je ugotovilo svojo nepristojnost in spise odstopilo prizivnemu sodišču v odločitev Ponovna razprava bo pred okrajnim sodiščem

Okrožno sodišče v Trstu bi moralo včeraj razpravljati proti štirim policistom, obtoženim, da so izrabljali službeno dolžnost. Na zatožni klopi so sedeli: narednik civilne policije Centis Eugenio, stražnik Oliviero Mazza, inšpektor Vittorio Pisa in podinšpektor Antonio Casilli. Prva dva sta obtožena, da sta 14. aprila lani pri zaslišanju pretepala tožitelja Zidaricha Carla ter mu povzročila poškodbe, zaradi katerih se je moral zdraviti 7 dni, druga dva pa, da sta pri zaslišanju prisostvovala in tega nista preprečila.

Dogodek se je izvršil takole. 14. aprila zjutraj se je Zidarich na pismeni poziv CID-a javil na glavni policiji, kjer so ga v sobi 63 zasliševali zgoraj omenjeni obtoženci. Zidarich je bil namreč osumljen, da pozna ime morilca, ki je 1946. leta v Ul. Scuole Nuove umoril policijskega kaplarja Udovisija. Neki član civilne policije je izjavil, da je takrat, takoj po zločinu, videl Zidaricha v bližini umorjenca, katerega da je Zidarich celo žalil z nespodobnimi besedami. Ker je vse te obtožbe Zidarich odločno tajil, so ga agenti pričeli brcati in pestiti, Centis pa, ki s takim zaslišavanjem še ni bil zadovoljen, je pograbil leseni pivnik in z njim zaslišanca večkrat udaril po glavi, tako da ga je omotil.

Zidarich je zaradi tega proti policistom vložil prijavo, kateri je priložil zdravniško potrdilo o poškodbah, posebna komisija pa je pričela s preiskavo proti policistom in ugotovila, da so se nepravilnosti s strani policistov res dogodile, nakar je pristojni urad ZVU vse akte predal javnemu tožilstvu z dovoljenjem, da se uvede kazenski postopek proti obtoženim policistom, od katerih je narednik Centis Eugenio že naš znanec s sodišča

Okrožno sodišče, pred katerim so včeraj sedeli obtoženi policisti, pa se je po kratkem posvetovanju izreklo za nepristojno. Kazenski zakonik zahteva namreč za inkriminirano dejanje kazen do 30 mesecev zapora, kar spada v pristojnost okrajnega sodišča. Zato je okrožno sodišče včeraj odredilo, da bo akte predalo prizivnemu sodišču v odločitev.

Današnje tekme na stadionu „Prvi maj"

LAHKOATLETIKA:

ob 9 nastop pionirjev v sledečih disciplinah: v teku, skoku v daljino, metu krogle, štafeti in teku čez ovire.

NOGOMET:

za «Mladinski pokal», ob 9.30: Bazovica - Montebello; ob 11: Sv. Ivan - Dinamo; ob 14: Kostalunga - Olimpija. Za «Prvenstvo Tržaškega ozemlja» ob 16: Ponzianina - Piran.

Iz Škofij

Javni telefon potrebujemo

Za našo vas in ostala naselja, ki so v bližini, je potrebno da se postavi v središču javni telefon. Že sama naša vas je obsežna, v neposredni bližini pa je še več drugih vasi, ki potrebujejo tesnejše povezave z mestom, zlasti za nujne zadeve, požare, nezgode, bolezni itd., ko je vsaka minuta dragocena. Zato se obračamo s tem dopisom na pristojne organe, da se postavi v naši vasi javni telefon.

Zaprti prodajalnici kuriva

Tržaška občina sporoča, da bodo zaprli 15. t. m. občinski prodajalni kuriva v Ul. Lazzaretto vecchio 22 in v Ul. Cologna 16 (Macelletto). Odprta bo ostala samo prodajalna v Rojanu na dvorišču šole Brunner in ona v Krematoriju na Istrski cesti.

Najnovejša ogabna laž kominformistov

Opozorili smo tov. Babiča na klevetniški člančič v zadnji številki kominformističnega tržaškega glasila «Delo» pod naslovom: «Babiču se ni smilil ponesrečeni otrok». Tov. Babič je poudaril, da je omenjeni članek popolnoma izmišljen in do kraja lažniv.

Od lažnivih kominformističnih pisunov tudi ne moremo pričakovati da bi še kar koli resničnega napisali, saj so laž, kleveta, obrekovanje, zmerjanje, pobesnelo pljuvanje itd. postali njihov sistem, iz katerega ne morejo več nazaj. Omenjeni gnusni in hinavsko lažnivi člančič pa je za to le najnovejši dokaz, ki pa hkrati dokazuje, da se jim ne zljubi laži napisati niti toliko spretno, da bi jim vsaj še kakšen naivnež mogel verjeti. Zakaj niso na pr. napisali imena otrokovih staršev ali katerega koli konkretnega podatka?

Tako kot lažejo o stanju v Jugoslaviji in drugod, tako so v pomanjkanju dokazov tudi v Trstu v odnosu do svojega političnega nasprotnika prisiljeni posluževati se najgnusnejših klevet in laži, ki pa imajo vse — zelo kratke noge in porinejo v jamo tistega, ki jo za drugega koplje, kajti s pomočjo laži ni nikjer pa tudi v politiki še nihče zmagal.

ČETRTA PREMIERA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

Lillian Hellman: „Kobilice"

Repertoar Slovenskega narodnega gledališča, ki vrši na Tržaškem ozemlju že peto leto svoje visoko kulturno poslanstvo, je tako po umetniški kot po ideološki plati skrbno pretehtan in izbran. Iz moderne ameriške dramatike so «Kobilice» pisateljice Lillian Hellmanove že tretje delo. Drama se dogaja na jugu ZDA leta 1900 v dobi, ko se je začel mladi ameriški kapitalizem bohotno razraščati. Natančno določena letnica znači, da je avtorica hotela postaviti svojo dramatično zgodbo v točno opredeljen čas, kot znači lokalizacija dogajanja, da je hotela pisateljica jasno zarisati okoliš in poreklo svojih dramskih likov. Njen pogled na ljudi je realističen, njeno ideološko stališče, ki ni opredeljeno toliko z besedami, kolikor z dramatičnim dogajanjem in dejanjem, je socialno in napredno.

Hellmanova nam prikazuje v «Kobilicah» tipično rodbino kapitalistov z juga ZDA in sicer sredi njene rasti. Hubbardovi so si z lopovščinami in zvijačami, z izkoriščanjem črncev in odiranjem someščanov pridobili premoženje, ki jim služi kot odskočna deska, da bi z nadaljnjimi špekulacijami še bolj obogateli ter se dvignili med tistih sto privilegiranih «Hubbardov», ki so razstreseni po malem vsepovsod po državi ter držijo niti in vajeti kapitalistične družbe v rokah. Proti svetu so vsi trije Hubbardi, brata Oskar in Ben ter sestra Regina, složni zavezniki. A ko jim gre za razdelitev «plena», si postanejo drug drugemu volkovi, drug drugega skušajo ociganiti ter se grizejo med seboj za malenkostne procente.

Okrog te trojice, ki je požrešna in v svoji požrešnosti vse uničujoča kot roj kobilic, so z veščo roko nanizane ostale osebe. Sin Oskarja Hubbarda, Leo, je mlad izprijenec in tat, bolj lahkomiselni in manj premišljen od starih Hubbardov, torej nekakšen «degenerik» rodbine, ki nakazuje, da pojdejo Hubbardovi tudi v tej smeri rakovo pot, čeprav so za enkrat še močni. Leonova sestrična Aleksandra (Zan), Reginina hčerka, je njegovo živo nasprotje. Poleg črncev je edini povsem svetli lik v tej drami, ki bo na koncu tudi našla izhod iz te pošastne rodbine in družbe. Reginin mož, Horace Giddens, bolan bančnik, je prav tako kot Hubbardi predstavnik kapitalističnega sveta. Toda na smrt bolnemu se rodbinske podlosti Hubbardovih priskutijo in ko izve, da ga njegova žena Regina ni nikoli ljubila, jih zasovraži in se jim skuša maščevati. Oskarjeva žena irdie, potomka južne aristokracije bombažnih plantažnikov, je nebogljeno, živčno, malce omejeno in zastrašeno bitje, ki vtaplja svoje gorje in svoj strah pred Hubbardi v alkoholu. Človeško je dobra, toda povsem pasivna nasproti zlu. Oba črnca, Addie in Col, s kritičnim očesom opazujeta početje svojih gospodarjev, ocenjujeta jih pravilno, toda njun čas še ni dozorel za upor. William Marshall, ki nastopi v začetku prvega dejanja in ki je vzmet za novo špekulacijo Hubbardovih, je tipičen predstavnik kapitalista s Severa. On sproži dejanje drame in da povod, da se Hubbardovi med seboj razgalijo do kosti. (Podrobnejša vsebina drame je bila priobčena v Primorskem dnevniku» pred premiero. Glej tudi novo številko «Gledališkega lista», ki prinaša poleg vsebine «Kobilic» še vsebino nove avtoričine drame o Hubbardovih «Druga stran gozda» in ki se dogaja 20 let preje. Poleg tega ima gledališki list tudi krajši pregled življenja in dela Lillian Hellmanove).

Drama «Kobilice» je za režiserja in igralce težko delo, ki ne postavlja na oder tipov, marveč žive ljudi, karakterje iz krvi in mesa. Čeprav se dejanje izvrši v kratkem razdobju, izvemo vendarle o njegovih nosilcih vse, kar potrebujemo, da si ustvarimo o njih zaokroženo psihološko, karakterološko in sociološko podobo. Poleg tega so «Kobilice» izrazito konverzacijska drama, ki je sicer polna dramatičnih napetosti in vžigalnih isker, a te se vžigajo predvsem v notranjem dogajanju oseb in ne toliko v zunanjih učinkih.

Režiser MODEST SANCIN je uporabil za postavitev likov in zgraditev posameznih scen svoje dolgoletne in bogate odrske izkušnje. Napeta pozornost, s katero je sledilo občinstvo pri premieri poteku predstave, je samo potrdila, da se dogajanje ni ne zaustavljalo, ne prehitevalo, marveč je bilo pravilno usmerjeno v realistično potekanje. Sancin je z dobrim čutom za mero uravnal posamezne nastope tako, da so učinkovali v sklopu predstave kot organizirana celota. S postavitvijo «Kobilic» je dokazal, da ni samo izkušen karakterni igralec, marveč da ima tudi dober in izšolan režiserski instinkt. Izna ubrati tudi zahtevno odrsko delo v harmonično celoto. Zlasti mu je njegov napor uspel tam, kjer je imel opraviti z že izdelanimi igralskimi osebnosti, ki so tudi nosili glavno težo dejanja.

Na odru smo videli pri premieri igralske storitve, med katerimi je tudi nekaj najboljših, kar so jih doslej dali igralci Slovenskega narodnega gledališča v Trstu. Regina Giddens, sestra obeh Hubbardov, je težak in zapleten ženski karakter, zločinska v svojem pohlepu po denarju, na zunaj uglajena, a razrvana od notranjih strasti po razkošju in velikem življenju. NADA GABRIJELČIČEVA je ustvarila tako prepričljivo pošasten lik te temne, na zunaj uglajene, a na znotraj povsem zločinske ženske, da je pri nekaterih prizorih, zlasti z možem, gledalcem oledenela kri. Kot pojava je bila odlična, njena maska je bila izbrana ter je diskretno nakazovala njeno demonsko notranjost, a še vse prepričljivejša je bila njena igra, so bile njene modulacije glasu ob izbruhih brezmejnega, a na zunaj obrzdanega sovraštva do moža, ob lokavi zavratnosti v pogovorih z bratoma, ob svetovnjaškem nastopu s finančnikom Marshallom in ob končnem pogovoru s hčerko. To je bil lik, prestudiran in izdelan do najmanjših podrobnosti, ki bo gledalcu ostal v trajnem spominu.

Regininega brata-Bena Hubbarda je ustvaril JOŽE BABIČ. Zame je bil ta lik na predstavi največje presenečenje. Babiča smo spoznali predvsem kot zelo nadarjenega, še vedno razvijajočega se mladega režiserja. Videli smo tudi nekatere njegove igralske storitve, naj spomnim samo na njegovega dobro zastavljenega župnika v «Hlapcih», ki pa je učinkoval premladostno, in na njegovo zanimivo interpretacijo «črnorokca» Sava v «Ognju in pepelu». Toda Jože Babič, ki je, kot smo že ponovno ugotovili, izrazit teatrski človek, je tokrat ubral novo pot. Popolnoma je izpremenil svojo zunanjost. Svoj obraz, nos, čelo, lase in celo golo obrito brado, je tako pregnetel in predelal v izraz petinpetdesetletnega moža, da ga mnogi do konca predstave niso prepoznali. Izpremenil je držo in kretnje, izpremenil je intonacijo glasu in ustvaril v dobesednem pomenu na odru neko novo osebnost, ki se je odlepila od osebe igralca in se stopila z avtoričinim likom. Ta Ben, nič manj pohlepen, zavraten in zločinski od sestre Regine, je maskiral svojo notranjost s ščepcem suhega humorja, kar je samo povečalo živost in prepričevalno moč tega nenavadno uspelega lika.

VLADIMIR BARTOL

(Nadaljevanje na 5. strani)

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Nedelja 12. marca
Gregor, Radoja
Sonce vzide ob 6.25, zatone ob 18.06. Dolžina dneva 11.41. Luna vzide ob 3.22, zatone ob 11.07.
Jutri ponedeljek 13. marca
Rozina, Božena

SPOMINSKI DNEVI

1910 je umrl pesnik Anton Medved.
1917 zmaga demokratske revolucije v Rusiji.
1943 je Cankarjeva brigada pognala pri Catežu v beg 2.000 Italijanov.
1944 so enote Briško-beneškega odreda uničile na letališču pri Vidmu 9 letal.

PRESKRBA

Izredno razdeljevanje masti. Jutri 13. t. m. bodo pričeli z izredno delitvijo masti za vse kategorije potrošnikov v mestu in podeželju po 400 g na osebo. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena v mestu 280 lir, na podeželju pa 282 lir za kg.

SEJA TAJNIKOV OF, se bo vršila jutri 13. t. m. ob 15.30, na sedežu, Ul. R. Manna 29.

Knjižna razstava v Borštu

Prosvetno društvo v Borštu bo imelo danes 12. t. m. ves dan v društveni dvorani knjižno razstavo. Poleg starejših knjižnih izdaj bodo razstavljene tudi vse novejše knjige. Vabimo ljubitelje slovenske knjige, da si razstavo ogledajo.

Odbor

Izredni občni zbor prosvetnih delavcev ES

Danes 12. t. m. ob 9 bo izredni občni zbor Zveze prosvetnih delavcev Enotnih sindikatov v Trstu, Ul. Ruggero Manna 29. Dnevni red bo sledeč:

1. Poročilo predsednika; 2. čitanje pravil Zveze prosvetnih delavcev ES; 3. razno.

Vabimo članstvo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleži.

Odbor

Družabni večer Slovenskega gospodarskega združenja

V soboto 18. t. m. priredi SGZ v gostilni Suban pri Sv. Ivanu svoj družabni večer s plesom. Clane in prijatelje opozarjamo, da se bo točil tomajski teran in rezala kraška potica (presnic). Prodaja vstopnic in rezerviranje miz je v tajništvu SGZ, Ul. Fabio Filzi 10, I. med uradnimi urami do vključno 17. t. m. — Clanom in prijateljem so vabila že razposlana V primeru, da bi kdo vabila ne prejel, naj ga dvigne v tajništvu SGZ.

Obvestilo Slovenskega gospodarskega združenja

Opozarjamo vse člane trgovce, da poteče v sredo 15. t. m. rok za predložitev trgovskih licenc zaradi vidiranja za leto 1950. Priporočamo vsem članom, da se strogo držijo roka, da se izognejo morebitnim nevšečnostim. Člani lahko predložijo listine tudi po tajništvu SGZ.

Tajništvo

Nedeljska in nočna služba lekarn

NEDELJSKA SLUZBA:

Crevato, Ul. Roma 15, tel. 3581; Davanzo, Ul. Bernini 4, tel. 94819; de Leitenburg, Sv. Ivan 5, tel. 6924; Maddalena, Istrska cesta 43, tel. 90274; Manzoni, Ul. Settefontane 2, tel. 90965; Pizzul-Cignola, Korzo 14, tel. 7524; Alla Salute, Ul. Giulia 1, tel. 95369; Serravallo, Ul. Cavana 1, tel. 4805; Signori, Trg Ospedale 8, tel. 93006; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan), tel. 29690.

NOCNA SLUZBA:

Cammello, Viale XX Settembre 4, tel. 65-11; Codermatz, Ul. S. Pietro 2, tel. 80-68; Godina, Trg sv. Jakoba 1, tel. 90-212; S. Sabba, Trg Valmaura 10, tel. 95-978; Vielmetti, Borzni trg 12, tel. 51-11; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imata stalno nočno službo.

Razstava Jožeta Cesarja odprta še danes

Tržaški slikar Jože Cesar, ki razstavlja v galeriji «Scorpione», vzbuja s svojimi deli: portreti, oljnatimi slikami in krajinami tolikšno pozornost med tržaškimi ljubitelji umetnin, da je vodstvo galerije ustreglo želji občinstva in podaljšalo razstavo še za danes. S tem je dana možnost tudi onim, ki med tednom niso imeli časa ogledati si njegove stvaritve, da obišč razstavo in dajo priznanje umetniku.

Proslava dneva žena na Proseku

Clanice ASIZZ s Proseka bodo proslavljale danes 12. t. m. ob 18. uri mednarodni praznik žena v dvorani Prosvetnega doma. K pestremu sporedu bodo pripomogli dramska družina, pevski zbor, pionirji in žene. Vabljeni vsi!

SHPZ - odsek za ljudsko prosveto obvešča tečajnike in ostale interesente, da se bo režisersko-igralski tečaj nadaljeval danes 12. t. m. ob 9 v Ul. R. Manna 29, II. desno. — Pridite točno!

Pionirska razstava v Barkovljah

Danes od 10. ure dalje bo v Barkovljah v prostorih prosvetnega društva odprta pionirska razstava. Vabimo mladino in njene prijatelje, da si to razstavo ogleda.

RADIO

JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 240 m ali 1250 kc)

NEDELJA 12. III. 1950

7.00: Jutranja glasba; 7.15: Poročila v ital. in slov.; 8.15: Orkestralna operna glasba; 9.00: Kmetijska ura (v slov. in ital.); 10.00: Folklorna glasba; 10.45: Oddaja za Bujščino; 11.15: Slavni solisti; 11.45: Našim ženam (v slov.); 12.00: Glasba po željah (v slov.); 12.45: Poročila v ital. in slov.; 13.15: Poje Ivica Bric; 13.30: Pionirska ura (v slov.); 14.00: Glasba po željah (v ital.).

17.00: Za podeželje - «Martin Krpan», nastopi škedenjski pevski zbor; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital. in slov.; 20.00: Beethoven: Simfonija št. 6 «Pastoralna»; 20.45: Politični pregled (v ital.); 21.00: Vesela ura (v ital.); 22.00: Operne uverture; 23.00: Zadnje vesti v ital. in slov

PONEDELJEK 13. III. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in slov.; 7.15: Jutranja glasba.

12.00: Opoldanski koncert; 12.45: Poročila v ital. in slov.; 13.15: Pevski koncert baritonista Ruždjaka 13.00: Sportni pregled; 14.00: Komorna ura - violinistka Stanič in pianist Lipovšek; 14.30: Pregled tiška in poročila v ital. in slov.

17.30: Veder popoldanski spored; 18.00: Našim ženam (v ital.); 18.15: Iz Bellinijevih in Rossinijevih oper; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital. in slov.; 19.45: Poje

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

Gospodarsko zbližanje cone B z Jugoslavijo

Zvedeli smo, da je V U J A izdala odlok o ukinitvi carinske meje med Jugoslavijo in cono B, ki bo izšel v prihodnji številki Uradnega lista. Odlok se bo glasil tako:

Zaradi položaja jugoslovanske cone STO-ja, ki se je morala v svojem gospodarskem življenju najtesneje povezati s FLRJ, kamor izvaža presežke svoje proizvodnje in od koder prejema blago, potrebno za gospodarsko življenje in obstoj, upoštevajoč dalje potrebo, da se z ukinitvijo carinskih bremen olajša preskrba tega področja s potrebnimi predmeti in da se prepreči izvažanje tega uvoženega blaga brez nadzorstva naprej v druge kraje,

ODLOCAM:

Clen 1.

Ukinja se plačevanje carine na blagovni promet med jugoslovansko cono STO ter Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo.

Clen 2.

Carinska tarifa, ki velja na dan uveljavitve tega odloka v FLRJ, se razširja tudi na jugoslovansko cono STO, in dobiva tukaj zakonito moč.

Clen 3.

Vsaka izprememba carinske tarife v FLRJ bo veljala tudi za jugoslovansko cono STO od trenutka, ko bo objavljena na javni deski Glavne carinarnice v Kopru.

Clen 4.

Za vsak izvoz ali uvoz v kraje razen v FLRJ se bo pobirala carina po veljavni carinski tarifi. Ta se bo pobirala na Glavni carinarnici v Kopru na podlagi izdanih izvoznih ali uvoznih dovoljenj.

Clen 5.

Carinski inspektorat VUJA bo izdal pravilnik o izvajanju tega odloka.

Clen 6.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem, ko bo objavljen v Uradnem listu VUJA na STO.

Sef vojne uprave JA na STO:
Mirko Lenac, polkovnik, l. r.

Sv. Lucija

Proslava praznika žena

Osmi marec, mednarodni praznik žena smo tudi pri nas lepo proslavili. Imeli smo lepo uspelo kulturno prireditev, na kateri so nastopale žene in mladina. Spored je obsegal otvoritev z «Internacionalo», referat v slovenščini in italijanščini o pomenu praznika. «Partizanova žena», nastop ženskega pevskega zbora, recitacije Ne joči mati, Partizanski spomini, nastop pevskega zbora slovenske osnovne šole in še dva istrska plesa v narodnih nošah.

Proslave so se udeležile tudi starejše žene. Domača godba je pod vodstvom Diquala Franca dvignila praznično razpoloženje. Vse priznanje zasluži slovensko učiteljstvo, ki je dalo vso pomoč, da je proslava tako dobro uspela.

OSEBNO IZKAZNICO JE IZGUBIL

Debernardi Anton, kmet iz Kampel - Salare (Paderna) št. 10, je zgubil v četrtek 9. marca v Kopru na cesti od Titovega trga - Calligarija in proti Mudi denarnico s 1100 lirami, v kateri je bila tudi njegova osebna izkaznica. Lastnik prosi najditelja, naj mu pošlje izkaznico na dom ali pa izroči pri podružnici «Primorskega dnevnika» v Kopru.

IZGUBLJENA OSEBNA IZKAZNICA

Tovarišica Knez Amelija iz Sv. Antona je v nedeljo izgubila na poti z bloka Skofije do križišča Dekani listnico z osebno izkaznico, 800 lirami in drugimi dokumenti.

Prosi poštenega najditelja, da izroči najdeno listnico v knjigarni «LI-PA» v Kopru, denar pa lahko obdrži kot nagrado.

Množična predvolivna zborovanja v koprskem okraju

Po objavi volivnega proglasa Slovensko - italijanske ljudske fronte je zajelo vse vasi in mesta v okrožju vzdušje velikega zanimanja. Od povsod dobivamo poročila o sprejemu delovnih obvez

V KAMPEL - SALARI so imeli množični sestanek, na katerem so izvolili propagandno komisijo, govorili o prostovoljnem delu in pogozdovanju, kjer je potem sodelovalo 35 tovarišev, ki so prispevali 140 ur. V frontno brigado na cesto Križišče - Rižana pa so odšli trije tovariši.

Pri SV. ANTONU so se ljudje na množičnem sestanku zanimali, katere druge stranke bodo lahko postavile na volitvah svoje kandidatne liste. Ker je kraj zelo raztresen, so sklenili da bodo po drugih naseljih posebni sestanki. Odbori vseh množičnih organizacij pa so imeli sestanek in izvolili politično propagandno komisijo in tekmovalno za 1. maj.

Presenetili so vaščani NOVE VASI, kjer so napovedali tekmovanje Krkavcam, Padni in Sv. Petru. Pri tem bo vsaka frontna organizacija izdelala svoj tekmovalni načrt. V soboto in nedeljo je že bilo na prostovoljnem delu na čast volitvam 31 tovarišev, ki so opravili 248 ur. Popravljali so krajevne ceste in olepšali prostor okoli spomenika padlim borcem.

Velika je bila udeležba na množičnem predvolivnem sestanku pri SV. PETRU. Več kot 180 ljudi je bilo na tem sestanku, ki so v živahni diskusiji pokazali veliko zanimanje. Vaški odbor SIAU so izpopolnili s štirimi novimi člani. Prostovoljnega nedeljskega dela se je udeležilo 75 članov SIAU, ki so napravili 300 delovnih ur pri pogozdovanju v Valmarinu.

V PADNI so na predvolivnem sestanku izvolili tudi komisijo za gradnjo zadružnega doma in sedeža krajevnega LO.

Množičnemu predvolivnemu sestanku v GAŽONU je prisostvovalo 114 ljudi. Za volitve je bilo zelo veliko zanimanje.

V DEKANIH je bilo na predvolivnem sestanku navzočih 150 ljudi. Odbori množičnih organizacij dobro delujejo. Diskusija je bila zelo živa in zanimanje za volitve veliko. Postavljena je bila komisija za ljudsko inšpekcijo. Ob tej priložnosti so otvorili tudi rdeči kotiček. Na prostovoljnem delu pri pogozdovanju je bilo 170 ljudi, ki so napravili 80 ur.

Zelo so se pri tekmovanju izkazali v TINJANU, kjer so bili na delu pri pogoždovanju kar trikrat zaporedoma. 154 članov SIAU je v 815 prostovoljnih urah izkopalo 11.000 jam in nasadilo 5000 sadik. Za pregled vsega prostovoljnega dela v predvolivnem tekmovanju so napravili dva grafikona, da bodo lahko vsi videli uspehe svojega dela za skupnost.

Za predvolivno tekmovanje je napravilo v ANKARANU 45 ljudi 180 ur. Posadili so 4.500 sadik. Na predvolivnem sestanku pa je bilo navzočih 120 ljudi.

V CENTURJU delajo z velikim delovnim elanom pri gradnji vodnega rezervoarja in gradnji zadružnega doma.

Velika je tudi zavest v SEMEDELI, kjer je bilo na pogozdovalnih delih 72 tovarišev, ki so prispevali 288 prostovoljnih ur. Na predvolivnem sestanku pa je bilo navzočih 90 članov SIAU. V diskusiji je bilo veliko govora o frontni brigadi v katero se je vpisalo več tovarišev.

Tudi po drugih krajih so bili predvolivni sestanki dobro obiskani. Tako v Kortah, Maliji, Baredih, Ospu, Saletu, Babičih, Laborju, Borštu, Glemu, Sečjolah, Vanganelu, Krkavcah, Sergaših, Pomjanu, Koštaboni in Pučah.

Tako se naši delovni ljudje že sedaj pripravljajo na volitve, ko bodo dali svoj glas tistim kandidatom, ki so že za časa borbe dali vse za to, da imamo danes ljudsko oblast.

VANGANEL

V planu za leto 1950 je zgraditev šole, vodnjaka in pokritje drugega dela zadružnega doma

V plan za leto 1950 smo vnesli tudi dokončno ureditev in popravilo sedeža krajevnega LO. Smatrali smo, da je naša prva naloga dati res primeren sedež za krajevni LO, ker je to največja pridobitev naše borbe. Zadnjih 14 dni smo delali samo na tem, da bomo te planske obveze tudi izpolnili. V vseh prostorih sedeža smo napravili nove pode, vrata in okna. V predsobi pa smo postavili klopi in mize, da ljudem ne bo treba čakati stoje. Tu bomo dali tudi knjige in časopise, da bodo ljudje lahko čitali in se seznanjali z dogodki v svetu. Tako smo en del plana dovršili v določenem roku.

V plan smo postavili tudi izgradnjo nove šole s tremi učilnicami in dvema stanovanjema za učiteljstvo. Ce bo šlo vse prav, mora biti šola do jeseni že pod streho. Šola bo stala na zelo lepem in sončnem prostoru izven vasi. Za lep dohod do šole bomo napravili tudi dva manjša mostova in del ceste. Ljudje so zelo zadovoljni, da se bo gradila tudi šola. Da bo delo šlo res dobro od rok, bodo ustanovili frontno brigado. Že se je za to prijavilo več tovarišev.

V vasi Centur, ki spada pod naš KLO, pa z velikim navdušenjem gradijo velik vodnjak. Za to so dobili na razpolago pol milijona dinarjev. Razumljivo je, da ljudje zelo radi sodelujejo pri tem delu, ker bodo potem, ko bo vodnjak zgrajen, rešeni velike skrbi za preskrbo s pitno vodo, katero so morali v času suše dovažati iz daljave treh km.

V planu imamo tudi pokritje drugega dela zadružnega doma. Ta bi bil že pokrit, če bi les za ostrešje prišel pravočasno.

Za volitve, ki bodo 16. aprila, vlada precejšnje zanimanje. Sestavili smo komisijo za propagando in za prvi maj.

Se polno imamo novega, pa bomo o tem pisali prihodnjič.

Ankaran Valdoltra

Kulturna prireditev v čast praznika žen

Tudi letos so dale naše žene pravo vrednost svojemu prazniku. Organizirale so v Valdoltri lepo in prisrčno uspelo proslavo. Udeležba je bila polno številna.

Prosiava je bila otvorjena z referatoma v slovenščini in italijanščini, ki sta ju podali tov. Pina Svagljeva in Lidija Lonzarjeva. Sledil je prizor v italijanščini — dogodek iz narodnoosvobodilne borbe. Zelo je navdušila navzoče slovenska igra «Vrnitev». Igralci so se potrudili, da so lepo podali svoje vloge. Pri izreki nekaterih je še precej nepravilnosti, ki jih ni mogoče z lahkoto odpravljati. Ne smemo pa jim zameriti tega, ker je večina tukajšnjega prebivalstva zaradi dolgoletnega fašističnega potujčevanja nevajena slovenščine. Režiserka tov. Korenika Emilija se je res zelo potrudila in požrtvovalno vodila naše igralce. Izrekamo ji priznanje in pohvalo, kakor tudi tov. Pini za organizacijski del. Saj je ena onih žena, ki se resnično zanimajo za svojo organizacijo. Pohvaliti moramo tudi tovariše: Sabadina Danila, Vranjac Pavlo, Sabadina Florijana, Kureta Albina, Kocijančiča Rudija, Vergan Pierino in Tonela Atilija, čigar sodelovanje je pripomoglo k uspešnemu praznovanju dneva žena, ki je bilo tako prisrčno, da se ga bomo še dolgo živo spominjali.

Italijanske predstave v Kopru

Pod okriljem Centra za italijansko ljudsko kulturo bo Ljudsko gledališče z Reke uprizorilo danes v nedeljo 12. marca ob 20.30 v gledališču «Lažnivca» C. Goldonija.

Dramska skupina istega gledališča pa bo v ponedeljek 13. t. m. igrala ravno tam ob 20.30 igro «Grobijani (Rustici)».

VOLIVNE ENOTE PODROČIJ KRAJEVNIH IN MESTNIH LO OKRAJA KOPER

ODLOCBA

Okrajna volivna komisija v Kopru je na svoji seji dne 8. marca 1950, glede na razpis volitev odbornikov Okrajnega ljudskega odbora Koper, ki se bodo vršile dne 16. aprila 1950 in odločbo glavne volivne komisije v Kopru z dne 6. marca 1950 o številu odbornikov, ki se volijo v posamezne krajevnih (mestnih) ljudskih odborih, ob upoštevanju navodil izvršilnega odbora okrajnega ljudskega odbora, Koper z dne 8. marca 1950, na osnovi 12. člena odloka o volitvah odbornikov okrajnih ljudskih odborov z dne 26. februarja 1950

odločila:

Zaradi izvedbe volitev odbornikov Okrajnega ljudskega odbora, Koper, določenih za dan 16. aprila 1950, se področje krajevnih (mestnih) ljudskih odborov okraja Koper razdeli na volivne enote, in sicer:

1. **KLO — ANKARAN** se deli na dve volivni enoti:
I. volivna enota obsega zaselke Sv. Nikolaj, Gordija, Debeli rtič, Gažon, Beneša, Valdoltra, Kavarjola — voli enega odbornika;
II. volivna enota obsega zaselke Ankaran, Bonifika, Kolombini, Buzarji, Sv. Katarina — voli enega odbornika.

2. **KLO — BERTOKI-SV. TOMAŽ** se deli na tri volivne enote:
I. volivna enota obsega zaselke Bertoki, Arijol, Arijol-Križ, Lazaret-Rižana, Prade, Sermin — voli dva odbornika;
II. volivna enota obsega zaselke Sv. Tomaž, Sv. Mihael, Pomjan — voli enega odbornika;
III. volivna enota obsega zaselke Skocijan, Postaja, Draguči, Kopališče — voli enega odbornika.

3. **KLO — BORST** se deli na dve volivni enoti:
I. volivna enota obsega zaselke Baratali, Bošt, Zankoliči, Cimiotti, Glem, Jesika, Skrljevci, Hrpelci-Jurinčiči, Kocije, Labor — voli dva odbornika;
II. volivna enota obsega zaselke Kopopolovec, Hrvoje, Zrnjovec — voli enega odbornika.

4. **KLO — CEZARJI-POBEGI** se deli na dve volivni enoti:
I. volivna enota obsega zaselke Cezarji, Karankonec, Simiči, Zidarji — voli enega odbornika.
II. volivna enota obsega zaselke Kašelari, Cikuti, Kortina, Kostanjevo, Pobegi, Porton, Prade, Rožar — voli dva odbornika.

5. **KLO — DEKANI** obsega eno volivno enoto z zaselki Cepki, Dekani, Miši, Mlini, Postaja, Sanitin, Sv. Nedelja — voli tri odbornike.

6. **MLO — IZOLA** se deli na 15 volivnih enot:
I. volivna enota obsega Sv. Simon, Ul. M. Moro, Ul. Dante Alighieri — voli enega odbornika;
II. volivna enota obsega Ul. XX. septembra, Industrijska ul., Ul. Rossini, Gorkijeva ul., Ul. Cairoli, Ul. Carducci, Kardeljev (Trg Cavour) — voli enega odbornika;
III. volivna enota obsega Polstajno ul., Ul. Marconi, Ul. Svobode, Ul. Edmondo de Amicis, Ul. C. Battisti — voli enega odbornika;
IV. volivna enota obsega Ul. A. Mura, Trg padlih, Ul. A. Volta, Ulica Gambini, Ul. Zustovich, Ul. Mameli - voli enega odbornika;
V. volivna enota obsega Ul. Mazzini, Trg Mazzini, Pekarsko ul., Ul. Oberdan, Gasilsko ul., Ulica Porte, Beneško nabrežje — voli enega odbornika.
VI. volivna enota obsega Solsko ul., Ul. sv. Katarine, Ul. Besenghi, Ul. del Viario, Ul. Silvio Pellico, Ul. Gambini, Ul. L. da Vinci, Ul. Vascotti - voli 2 odbornika.
VII. volivna enota obsega Ul. Manzioli, Ul. Traverso, Ul. Bonio, Ulica Egidio — voli 2 odbornika.
VIII. volivna enota obsega Tomšičevo ul., Ul. Scoglio, Ul. Zamarin, Ul. sv. Petra, Trg Duomo, Ul. Gioberti, Ul. sv. Ivana, Ul. Puglia, Ul. D'Azeglio — voli dva odbornika.
IX. volivna enota obsega Ul. Torrione, Ul. Ettoreo, Ul. P. Coppo, Ul. P. Pugliese, Ul. P. Ughi, Ul. Bressan, Nabrežje Sauro, Ul. Stare bolnice, Dvorsko ul., Trg Loyisato — voli dva odbornika.
X. volivna enota obsega Ul. G. Verdi, Ul. Fondaco, Ul. Alleto, Trg Garibaldi, Nabrežje VII. novembra, Ul. Pesaro — voli enega odbornika;
XI. volivna enota obsega Ul. Tamaro, Ul. Contesini, Ul. sv. Andreja, Marijino ul., Ul. sv. Jerneja — voli enega odbornika;
XII. volivna enota obsega Vilizan, Sv. Donat, Kanola, Pivol, Lonican, Cervinjan, Casadievolo, Rikorvo, Pregavor - voli enega odbornika;
XIII. volivna enota obsega Rimjansko ul., Rimsko ul., Pregavorsko ul., Ul. sv. Jakoba, Ul. G. Matteotti, Vodovodno ul., Ul. Flavia — voli enega odbornika;
XIV. volivna enota obsega Kosterlag, Montekalvo, Kasanova, Luminjan, Loret, Sared, Marčane, Kavaljer, Kane, Basane, Salet — voli dva odbornika;
XV. volivna enota obsega Barede, Grbce, Sv. Jakob — voli enega odbornika.

7. **KLO — KAMPEL - SALARA** se deli na tri volivne enote:
I. volivna enota obsega zaselke Brda, Kampel, Vergulač, Bošamarin, Grinjan — voli enega odbornika;
II. volivna enota obsega zaselke Salara, Paderna, Triban — voli enega odbornika;
III. volivna enota obsega zaselke Manžan, Trikola — voli enega odbornika.

8. **MLO — KOPER** se deli na trinajst volivnih enot:
I. volivna enota obsega U. Verdi, Belvedere, Ul. 1. maja, Ul. Spangaro, Ul. C. Battisti, Trg del Tacco, Ul. sv. Antona, Ul. Vescovo, Ul. Petronio, Ul. in Cesto Porta Isolana, Ul. Mario Bratti, Ul. Grižon, Trg. P. Paolo Vergerio, Trg G. Oberdan, Ul. Biaggio — voli dva odbornika;
II. volivna enota obsega Ul. Francesco Trevisan, Ul. sv. Gregorija, Ul. sv. Gavarda, Ul. Cicogna, Trg Nazario Sauro, Ul. Cristoforo Colombo, Ul. Castel Musella, Ul. Santorio Santorio — voli enega odbornika;
III. volivna enota obsega Bolniško ul. Bolniški trg, Trg Carpaccio, Ul. sv. Nikolaja, Ul. servitov, Ul. G. Muzio — voli enega odbornika;
IV. volivna enota obsega Ul. Piaggio, Trg sv. Marka, Ul. Alberti, Ul. Orazio Fini, Ul. Naldini, Trg. Giuliani, Trg Bennati, Ul. Saline — voli enega odbornika;
V. volivna enota obsega Ul. Callegaria, Titov trg — voli enega odbornika.
VI. volivna enota obsega Marijino ul., Marijin trg, Trg Angelo Calafati, Ul. Sansone, Ul. Marconi, Ul. Tintore, Ul Parovel — voli enega odbornika;
VII. Ul. Tarsia, Ul. Francesco Crispi, Trg. Candusio, Ul. XXX. oktobra — voli enega odbornika.
VIII. volivna enota obsega Ul. Tacco, Ul. Madonizza, Ul. Fabbio Filzi, Ul. Manziol, Ul. G. R. Carli, Ul. Vida, Ul. Porta Maggiore, Ul. Portone, Ul. sv. Vittore — voli enega odbornika;
IX. volivna enota obsega Nabrežje Castelleone, Beneško ul., Trg Ponte, Trg Angelo della Santa, Ul. G. Calagiorgio, Ul. G. Basseggio, Ul. Crocefisso, Steza Da ponte, Ul. sv. Vida, Ul. Bissa, Ul. Grammaticopolo, Ul. Vittorio Zupelli — voli dva odbornika.
X. volivna enota obsega Ul. Verzi, Ul. Svobode, Ul. Sabini, Ul. Vico Predonzani, Ul. Castelleone, Trg Sereni, Ul. Umberto Bullo, Nabrežje Ernesto Giovannini — voli enega odbornika.
XI. volivna enota obsega Ul. Pio Riego Gambini, Ul. Vittorio, Gimnazijski trg, Ul. Annunziata, Prehodno ul. (androna) Benedettini, Ul. C. Combi, Trg sv. Frančiška, Trg Vseh svetih, Trg in ul. sv. Martina, Ul. Delle Mura, Ul. Delle Orti, Ul. sv. Pelegrina, Ul. sv. Avgustina, Ul. Giovanni Valle, Ul. Uličico in Trg sv. Tomaža, Ul. Filippo — voli dva odbornika.
XII. volivna enota obsega Ul. sv. Aleksandra, Levjo pot, Kapucinski trg, Ul. Zarotti, Trg sv. Nazarija, Trg, Ul. in Nabrežje sv. Petra, Ul. Eugenio Rota — voli enega odbornika;
XIII. volivna enota obsega Ul. sv. Elije, Ul. XX septembra, trg in Ul. sv. Ane, Ul. Leone D'Andri, Ul. sv. Jakoba, Ul. sv. Marije Magdalene, Ul. Gallis, Ul. Fornace, Ul. Filomena, Ul. Uličica in Trg. sv. Andreja, Pekarsko ul., Ul. sv. Lovrenca, Ul. Della Rotonda — voli dva odbornika.

(Nadaljevanje sledi)

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

PROTESTNO PISMO ZVEZE ITALIJANOV ISTRE IN REKE ITALIJANSKEMU MINISTRSKEMU PREDSEDNIKU

Odnos italijanskih vladnih oblasti do Slovencev je v nasprotju s koristmi in željami italijanskega ljudstva

Zločinski terorizem do Slovencev, ki ga vladne oblasti tolerirajo, ruši določbe italijanske ustave in obveznosti mirovne pogodbe

Objavljamo drugi del pisma, ki ga je Zveza Italijanov Istre in Reke poslala italijanskemu ministrskemu predsedniku v zvezi s preganjanji slovenske manjšine v Italiji.

Toliko bolj nas osupne protidemokratično stališče italijanske vlade in njenih odgovornih organov do slovenskega naroda na Goriškem, v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini, kateri ne le, da je brez osnovnih narodnostnih pravic, marveč je podvržen sovražnemu raznarodovanju s strani krajevnih oblasti z jasnim pristankom vladnih krogov.

Pogosti primeri barbarskih napadov na slovenske politične in kulturne organizacije (ki so dosegle svoj višek 13. februarja 1949 v Gorici) s strani oboroženih zločinskih tolp, ki so ostale nekaznovane, vztrajen molk vlade na ponovne in upravičene zahteve Slovencev, se vrnejo stari sedeži njihovih kulturnih organizacij, ki jih jim je fašizem neupravičeno ugrabil, da se odprejo in Slovencem izroče v vodstvo njihove šole, zvita politika premeščanja učiteljev slovenske narodnosti v druge kraje Italije, odklonitev, da se nasilno poitalijančeni priimki Slovencev popravijo; pomanjkanje posebnega manjšinskega zakona, ki naj bi določil in branil pravice Slovencev. Evo samo nekaj prav žgočih primerov, kako se rušilo razglašena načela in jasne ustavne določbe italijanske republike (čl. 3, 6 in 116) ter obveznosti mirovne pogodbe z Italijo (čl. 16).

Kakor je vsakemu jasno se tako postopanje protivi najosnovnejšim načelom demokracije, ki so dragocena za vse civilizirane narode in katerih obrambo je prevzela Zveza združenih narodov; obenem onečaščajo veliko svobodoljubno preteklost italijanskega naroda, s tem da podpirajo nazadnjaške sile, ki ga skušajo privesti nazaj k ideologijam in metodam, znanim samo izza najsramotnejših fašističnih poskusov.

Vsa to se dela končno, v odprtem nasprotstvu s koristmi, željami in čustvi samega italijanskega naroda, ki se je boril in se bori za obnovo res demokratskih načel v narodnem življenju ter se tako vznemirjajo prijateljski odnosi med jugoslovanskimi in italijanskim narodom.

Kot demokratični državljani socialistične države, svobodni graditelji novega in boljšega socialnega reda, v katerem poleg izrabljanja človeka po človeku izgine tudi sleherna sled šovinizma in narodne nestrpnosti, in še posebej kot Italijani, katerih narodna čast je v novi Jugoslaviji popolnoma spoštovana, je globoko razžalila zaradi neciviliziranega in protidemokratičnega stališča, nevrednega imena Italije, katerega vzdržuje Vaša vlada proti slovenski manjšini v Italiji, in naslavljamo zato na Vas v imenu vseh Italijanov Istre in Reke protest.

Energično zahtevamo, da se konča tako neznosno in sramotno stanje, ki žali človeško zavest in omadežuje ime civilizirane države. Zahtevamo, da pravično postopate s Slovenci na Goriškem, v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini in posebej, da se brž in ugodno rešijo stvarne in z dokazi podprte zahteve vsebovane v spomenici, katere je Vam g. predsednik osebno izročilo odposlanstvo Demokratične fronte Slovencev v Italiji dne 9. junija 1949; te zahteve odražajo upravičene želje naroda, ki je dosti doprinesel za svobodo in demokracijo, boreč se odločno tudi v zadnji vojni ob strani jugoslovanskih narodov in italijanske ga za uničenje fašizma; zato ima po dobljeni zmagi polno pravico uživati vsaj najosnovnejše demokratične svoboščine.

Reka 28. februarja 1950.

Izvršilni odbor
Zveze Italijanov Istre in Reke
ter
predstavniki italijanskih organizacij in ustanov v Istri in Reki

Iz Kanalske doline poročajo

Zdravnik dr. Manlio Tosselli je bil dolga leta nameščen kot občinski zdravnik v Kanalski dolini. Med ljudstvom je zaradi svoje pridnosti in nesebičnosti žel velike simpatije in bil tudi človek zelo priljubljen. Kraje, kjer je toliko let služboval, je moral zapustiti zaradi družinskih razmer. Dr. Tosselli je namreč oče otrok, katere namerava poslati v gimnazijo. Ker pa v Kanalski dolini takih šol ni, se je zaradi tega preselil v Artino pri Vidmu, kjer nadaljuje kot občinski zdravnik svoje službovanje.

Prebivalstvo Kanalske doline se priljubljenega zdravnika kaj rado spominja, saj jim je tudi v najtežjih primerih stal vedno ob strani in jim pomagal. Želijo mu, da bi imel v novem službenem mestu čimveč uspeha.

Večina državnih nameščencev za stavko

V zvezi s splošno stavko državnih uslužbencev v Italiji so imeli včeraj zvečer na sedežu odbora za agitacijo državnih uslužbencev sejo za izglasovanje referenduma. Od 1049 uslužbencev javnih ustanov, ki imajo glasovalno pravico, je bilo prisotnih 850; za stavko jih je glasovalo 643 proti pa 180; neizpolnjenih glasovnic je bilo 27.

Volivci so se glede trajanja stavke izrazili takole: za triurno stavko 92, za 6 urno 86, za 9 urno 18, za 12 urno 60, za stavko do 24. ur pa 379. Osem volivcev se je izrazilo nedoločeno.

Kakor po drugih krajih Italije prevladuje torej tudi med goriškimi državnimi nameščenci mnenje, da je treba doseči svoje upravičene zahteve samo s stavko. Trenutno še ne vamo, kdaj se bo stavka pričela in v kakšnih oblikah se bo stavkovna borba državnih nameščencev nadaljevala, z gotovostjo pa lahko trdimo, da je razpoloženje uslužbencev tako, da bo do stavke v najkrajšem času prišlo.

Smrt zavednega Slovenca

Včeraj je v Pevmi preminul zavedni Slovenec 68-letni Bensa Jakob. Pogreb pokojnika bo danes popoldne. Družini in sorodnikom izražamo globoko sožalje.

Št. Maver

Cesto je treba popraviti

Prebivalstvo vasi St. Maver je dolgo časa hodilo okoli goriških oblasti in zahtevalo, da se vendar odločijo in napeljejo električno v njihovo vas. St. Maver je tako rekoč predmestje Gorice in se je do nedavnega lahko «ponašalo» s tem, da ni imelo elektrike.

Pred časom pa so se oblasti le zganile in napeljale električni tok vsaj v nekatere hiše. Oni, ki elektrike še nimajo, pa predlagajo, naj bi električni vod od Bensovih podaljšali po ul. «Gropaj» do zadnjih hiš v St. Mavru. Da bi se tak predlog uresničil je večina vaščanov pripravljena plačati potrebne stroške.

Poleg elektrike pa se pojavlja v St. Mavru še drugo nič manj važno vprašanje. Občinska cesta od Bensovih dalje je namreč v zelo slabem stanju in bi jo bilo potrebno čimprej popraviti. Toliko nujnejše pa bi bilo popravilo te ceste ravno sedaj, ker je lepo vreme, ki privablja v te kraje lepo število izletnikov iz Gorice, ki se zlasti ob nedeljah kaj radi sprehodijo v naravi. Vaščani so mnenja, da bi morale oblasti, če ne že zaradi vaščanov samih, pa vsaj zaradi pospešenega tujskega prometa in izletništva to nalogo čimprej izvršiti. To njihovo prepričanje toliko bolj potrjuje dejstvo, ker vedo, da občina trosi v drugih krajih milijonske vsote brez kakršnega koli uspeha.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

ZA POMOČ PARTIZANOM obsojen na 2 leti zapora in 6000 lir globe

Sodišče je odredilo odpust

V petek so na goriškem kazenskem sodišču po skoraj petih letih dokončno preučili obtožnico proti bivšemu partizanu 48-letnemu Remu Zambelliju iz Tarčenta pri Vidmu.

Zambelli, ki je več let kot podčastnik finančnih stražnikov služboval v Bovcu in upravljal tamkajšnje skladišče monopolskega blaga, je bil obtožen, da si je leta 1943 prisvojil 160.000 lir, ki jih je prejel za prodani tobak in druge vrste monopolnega blaga in tako oškodoval državno upravo.

Zambelli, ki so mu oblasti septembra 1943 velele, naj zapusti Bovec in pride v Gorico, se je temu ukazu izmaknil z izgovorom, da ostane na svojem službenem mestu, dokler ne proda vsega blaga. Zambelli pa je ves ta čas pomagal osvobodilnemu gibanju in prostovoljno dal tudi denar, ki ga je prejel za sol, cigarete in tobak. Toda ko so v vas prišli Nemci in izvohali, da Zambelli podpira partizane, so ga aretirali in odvedli v videmski zapor. Ko so ga izpustili, je moral Zambelli ob nastopu svoje službe dati državni upravi obračun svojega dela v Bovcu. Ker ni mogel povedati, da je denar dal partizanom ne da bi sebe in podpirano partizansko edinico potisnil v nesrečo, se je izgovoril, da so skladišče ob njihovem prihodu poplenili Nemci in prostanke pa tamkajšnji partizani. Toda državna uprava mu ni verjela in ga zato naznanila sodnim oblastem. Takoj po osvoboditvi je bila proti njemu sočna razprava, na kateri pa so ga oprostili zaradi nastaje amnestije. Toda javni tožilec je proti taki razsodbi vložil priziv in prizivno sodišče v Benetkah je odredilo, naj se razprava proti njemu ponovi pred goriškim sodiščem.

Včeraj ga je goriško sodišče, ne glede na njegove verodostojne izjave in delovanje, s katerim je pripomogel k osvoboditvi naših krajev, spoznalo za krivega in ga obsodilo na 2 leti zapora, 6000 lir globe in 1 leto odvzema državljanskih pravic. Kazen so mu odpustili

Stavka uslužbencev INAM ne pozna stavkokazov

Kljub temu da je ministrstvo odklonilo predlog upravnega sveta ustanove INAM, ki je vseboval nove postavke v pravilniku, ki določa delovne in mezdne pogoje uslužbencev, se stavka nadaljuje. Vendar je upati, da se bo v najkrajšem času prekinila. Uslužbenci podjetja za zdravniško pomoč stavkajo že od 28. februarja, torej že 12 dni. Stavka pa je samo nadaljevanje devetdnevne stavke, ki so jo uslužbenci vodili že meseca novembra lanskega leta.

Ker je ustanova za zdravniško pomoč zaradi stavke zaprta, so v Gorici organizirali dajanje najnujnejše pomoči v bolnišnici pri Rdeči hiši. Ker pa to ni zadostovalo, so se stavili na razpolago tudi krajevni zdravniki, ki uradujejo v istih urah, kot je to veljalo za ustanovo INAM. Tudi glede zdravljenj, za katera so potrebni zdravniki specialisti, so se pravočasno sporazumeli, da ne bi kdo zaradi stavke ostal brez pravočasne zdravniške pomoči.

(Nadaljevanje iz 2. strani)

ČETRTA PREMIERA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

Lillian Hellman: „Kobilice"

Tretjega Hubbarda, Oskarja, je inteligentno interpretiral STANE RAZTRESEN. Imel je dobro masko, ki bi bila lahko še bolj izdelana ter bi tako bolje zabrisala izrazite igralčeve poteze. Lik je bil psihološko dobro zajet, ni pa bil v tolikšni meri pregneten ter igralec ni tako tesno zlezel vanj, kot njegova soigralca. Raztresen bi moral dobiti še bolj v oblast svoje tipične individualne kretnje in tudi svoj sonorni glas. Vendar je bil njegov Oskar med njegovimi doslej najboljšimi kreacijami in je vredno vzdržal višino predstave.

Regininega moža Horaca Giddensa je podal RADO NAKRST z odlično karakterizacijo tako v maski in igri, kakor tudi v psihološkem tolmačenju. Nakrst je izkušen igralec, a je v tej vlogi šel še za korak naprej v svojem umetniškem oblikovanju nekega odrskega lika. Zlasti je bil odličen v nastopih z Regino, kjer je z zadržanim smehljajem sipal iz sebe maščevalni načrt. Med najmočnejšimi prizori predstave je bil njegov zadnji nastop z ženo in njegov srčni napad, pri katerem mu zdrkne stekleničica z zdravilom iz rok.

S svojo igro je v precejšnji meri presenetila tudi EMA STARČEVA, ki je ustvarila lik nesrečne Oskarjeve žene Birdie. To nebogljeno žensko bitje, ki je bilo v življenju ogoljufano za rodbinsko in človeško srečo in ki neprestano niha v čustvenih kontrastih med strahom pred možem in drugimi Hubbardi in med zadnjimi eksplozijami nepristnega veselja do življenja, kajti na skrivaj se je že davno vdala pijači, je izoblikovala Starčeva v zelo tenkočutne podrobnosti. Liku se je poznalo, da je bil skrbno oblikovan in da je igralka vešče uporabila kontraste čustvenih razpoloženj. Starčeva je očitno vložila v vlogo velik napor ter se trudila ubrati ta v sebi razklani in v nasprotjih se izživljajoči lik v harmonično celoto. Morda je bila pri izigravanju kontrastov še za spoznanje prerezka, kar bi utegnila pri prihodnjih ponovitvah lahko popraviti.

STEFKA DROLCEVA je igrala 17letno Reginino hčerko Aleksandro z veliko prikupnostjo in človeško toplino. Podoba te svetle pojave sredi teme Hubbardovih je učinkovala kot rožnata zarja, ki kaže v lepšo bodočnost. Drolčeva je podala Aleksandro z izredno rahločutnostjo in je ustvarila podobo nežne, občutljive deklice, ki pa ne bo klonila kot njena nesrečna teta Birdie, marveč bo s pogumom in optimizmom mladosti odšla v novo in lepše življenje.

Finančnika s severa, Marshalla, je v kratkem nastopu podal BELIZAR SANCIN. Igral ga je diskretno, a poznalo se je, da se je s svojim likom resno ukvarjal in ga skušal ubrati v nastopu in v jankujevski maski. Mislim, da bi bil lahko stopil nekoliko bolj v ospredje, saj je prav Marshall sprožitelj zapleta v drami in se o njem od prvega prizora dalje veliko razpravlja.

Leona Hubbarda je igral SILVIJ KOBAL. Ponovno smo že opazili, kako ta mladi igralec neprestano dozoreva in se razvija. Leo je za mladega igralca nedvomno trd orek. Silvij Kobal ga je prikazal kot gizdalinskega izprijenca, na pol lahkomiselnega, na pol že ciničnega. Čeprav ta Leo še ni bil stvaritev v najvišjem pomenu besede, je bil vendarle živo podan in dovolj življenjsko verjeten.

Prijetno je presenetil JULIJ GUSTIN kot črnec Cal. V kretnjah, drži in z izpremenjenim glasom je z uspehom oblikoval ta nelahki in nam nekoliko tuj lik črnca. Guštin stalno napreduje in je zlasti v tej vlogi pokazal voljo do resnega umetniškega oblikovanja. Posebno posrečen je bil njegov prebrisani humorni lik.

Nekaj toplih in lepih momentov je prikazala VERA REMČEVA kot črnka Addie. Manj je prepričala s svojo zunanjo masko kot s svojim prijetnim in čustveno toplim glasom.

*Okusna smiselno pravilna in smotrno razporejena je bila scena JOZETA CESARJA, slikarja umetnika, ki se tudi kot inscenator zmerom bolj uveljavlja. Posebno pohvalo zaslužijo razkošni, stilu dobe verno prikrojeni kostumi

II. KONGRES ASIŽZ

mejnik v borbi za mir in demokracijo

II. kongres ASIZZ predstavlja važen mejnik v delovanju demokratičnih žena Tržaškega ozemlja. Začrtal jim je smernice, določil pota. Niso to nova, temveč ustaljena že v sami narodnoosvobodilni borbi, ko so se gradili granitni temelji naši antifašistični ženski organizaciji. Teh smernic in potov se je v svojem delovanju vedno držala. Borila se je za enotnost tržaškega delovnega ljudstva, mu prikazovala, kdo so oni, ki njegove enotnosti nočejo in čemu ga razdvajajo z netenjem nacionalne mržnje in šovinizma; borila se je za bratstvo med tu živečimi narodi in ga ob vsakdanji borbi nenehno ustvarjala in gojila. V svoji borbi je šla skupno z demokratičnim gibanjem Tržaškega ozemlja skozi različna razvojna razdobja, toda njeno revolucionarno bistvo je ostalo vseskozi eno in isto, nedotaknjeno od gnilobe kominformističnega oportunizma in izdajstva stvari miru in demokracije.

Vsebinsko novega ni torej ničesar v delovanju ženske organizacije, kljub temu pa trdimo, da predstavlja II. kongres v njem važen mejnik. Od kod ta trditev in čemu? Nazorno je prikazal ženam tista načela, na katerih je slonela in potekala narodno in ljudsko osvobodilna vojna in ki so se v borbi proti kontrarevolucionarnemu kominformizmu in revizionizmu izkristalizirala.. To so načela bratstva med narodi, njihove enakopravnosti in neodvisnosti, ki tvorijo gibalne vzmeti demokratičnemu gibanju in so preizkusni kamen za vsakega resnega demokrata. Kdor jih zametuje, ta ni demokrat, temu ni pri srcu osvoboditev človeštva od mračnih sil zatiranja in njegov napredek, temveč ima pred seboj le ozke koristi lastne države, da celo lastnega naroda.

Naš II. kongres je mejnik v borbi za ta načela. Postati morajo last nas vseh in delo antifašističnih žena Tržaškega ozemlja bo potekalo v tej smeri, toda še bolj odločno in intenzivno, kakor je doslej. Z njim si bodo utirala pot v tovarne med delavke. Prikazovali jim bodo, kdo nosi krivdo za njihov neznosni položaj, kdo jih slepi in vara s praznimi obljubami ter jih odteguje od prave in edine borbe za njihove pravice. Ponesle bodo ta načela v podjetja in ustanove, povsod kjer koli se zaposluje ženska delovna sila, pa tudi tja med množice kmečkih žen, katerim nihče ne pripozna, da so v bistvu le mezdne delavke.

Kominformistične agentke se dobro zavedajo pomembnosti našega II. kongresa in tudi dobro vedo za odmev, ki ga je imel v demokratičnem svetu. Zaradi neprestanega vzpona naše organizacije so ga nujno morale tudi pričakovati. Razumljivo je, da bi napravile vse, da bi preprečile sam kongres, če bi jim bilo le mogoče, toda postale so tako osamljene, da se jim kljub mobilizaciji po vseh ženskih celicah ni posrečilo spraviti skupaj niti tistih par razgrajaček, ki so ob drugih prilikah tako rade razkazovale svojo bojevitost. Preostalo jim ni drugega, kot da se omejijo na člančič na tržaški strani «l'Unità», v katerega so stisnile vso svojo modrost. V njej so iztuhtale nič manj kot to, da žene Tržaškega ozemlja niso vedele za naš kongres, ki je bil takole v družinskem krogu. Morda je zaradi družinskega kroga oblast odrekla po vrsti vse štiri dvorane, ki smo jih prosili? Antifašistke Tržaškega ozemlja se le predobro zavedajo, kdo nosi po pravici ime ASIZZ, ker ni izdal revolucionarne vsebine organizacije, in kdo si ga privošči le še za paradiranje. Njihova revolucionarna razgledanost je tako široka, da znajo na mah ločiti resnične demokrate, ki s pravilnim pristopom k tržaškemu vprašanju utrjujejo tabor miru in demokracije, od onih lažidemokratov, ki jim tudi tržaško vprašanje služi za klečeplazenje pred imperialisti. Prav ta revolucionarna razgledanost je tudi najboljši porok, da se bosta kominformistično mračnjaštvo in zlaganost, v kolikor ju je še v vrstah demokratičnih žena, umaknili luči in resnici.

naša žena v borbi in delu

IZ DISKUSIJE NA II. KONGRESU ASIŽZ

OKOLIŠKA ŽENA

Na našem kongresu smo razpravljale o marsičem. Sprejele smo nove naloge, začrtale smo si smernice za bodočnost. Tovarišica Reschitzova se je v svojem referatu dotaknila tudi kmečke žene-delavke in o njej bi hotela povedati iz življenja, ki ga doživljam v tržaški okolici. Ta okolica je bregovita in zemlja, ki jo premore hiša v devetindevetdesetih primerih ne more preživljati družine. Vsa polna je kraškega kamenja, kot bi na njej rastlo, zato je tudi tako skopa in zato je skromen in nezadosten kruh, ki ga daje v plačilo tistemu, ki jo kljub temu goji in obdeluje. Prisiljen je iskati zaslužka drugje.

PLETILKA PRI DELU

Za zaslužkom gredo možje in žene. Možje delajo kot ribiči, luški delavci in težaki pri gradnji cest, še največ pa jih je zaposlenih v industriji. Nekoč je industrija pomenila precej stalen zaslužek, danes pa zaradi zastoja tržaškega gospodarstva tega ne predstavlja več. Mezde so nizke in večkrat se dogodi, da mora mož ostati doma, ker so ga odslovili z dela. Take so okoliščine, v katerih živi naša kmečka žena, tudi sama delavka, ki za časa moževe nezaposlenosti prevzame skrb za vso družino na svoje rame.

S kakšnim delom se zaposluje? To je zelo različno. Sv. Križ, kjer živim jaz, je izrazito ribiška vas. Možje so zaposleni z ribolovom in pri tem njihovem delu jim tudi žene pomagajo. Da si boste bolje predočile težko, naporno življenje naše vasi, vam povem, da sta v njej le dva motorna čolna, s katerima gredo lahko na odprto morje. Ostali so majhni čolni, «ščife» imenovani. V njih je prostora za enega, največ dva ribiča. Zjutraj se vračajo z lova do kraja utrujeni in, če hočejo, da bi jim bil ta trud vsaj nekoliko povrnjen, se ne smejo prepustiti brezvestnim prekupčevalcem, ki iščejo samo mastnega zaslužka. Žene jih že čakajo na bregu, zato da gredo same prodajat ribe po okoliških vaseh, ker samo tako imata z možem nekaj od svojega dela.

Na sosedniem Proseku in Kontovelu se bavijo žene s prodajo zelenjave in cvetic. Tudi mleko nosijo v mesto. Mleko nosijo v mesto skoraj iz vseh vasi v tržaški okolici in lahko mirno rečem, da ga od ust odtrgajo svojim lastnim otrokom. Doma imajo po eno kravo in tista hiša, ki ima dve, velja že za zelo premožno. Naše mlekarice zaslužijo približno toliko, kolikor zasluži tovarniška delavka, in tedaj, ko nimajo doma mleka in ga morajo kupovati v mlekarni, da ne izgube odjemalcev, zaslužijo še veliko manj. Po vaseh, ki mejijo na Istro, se žene največ ukvarjajo s pranjem perila in to zaradi tega, ker nimajo daleč od tekoče vode, ki jim služi za spiranje. Tudi zaslužek perice je približno tak kot zaslužek delavke, le da je njeno delo veliko težje in da je brez vsakega socialnega zavarovanja. Naravno je, da bi vse te naše kmečke žene že zaradi socialnega zavarovanja veliko raje delale v tovarni. Toda tržaška industrija zaposluje razmeroma zelo majhno število žena in še te žene živijo v neprestanem strahu, da jih ne vržejo z dela.

Tako so naše okoličanke prisiljene, da služijo kruh sebi in svoji družini kot mlekarice, perice, prodajalke zelenjave in cvetja ali pa, da se bavijo s priložnostnim zaslužkom. Najhuje je to, da niso socialno zavarovane in socialna zakonodaja bi se morala raztegniti tudi nanje. Poleg tega tarejo hišo visoke dajatve v obliki najrazličnejših davkov. Neprestana borba za obstanek kremeni značaj naše kmečke žene delavke in jo dela odporno in borbeno proti vsem tistim, ki so krivi njene bede, ki ogrožajo gospodarski obstoj njenega doma in njeno slovenstvo. V najtrši dobi fašističnega zatiranja je znala slovenstvo ohraniti, obvarovati slovenski jezik, slovensko pesem in svojo prekrasno narodno nošo. Vzgojila je svoje otroke v tako kremenite značaje, kakor je ona sama. Fašistična šola in fašistična vzgoja je imela na njih le bore malo vpliva, ker ga je vpliv doma neprestano izpodkopaval. Tako se je zgodilo, da so še pred kapitulacijo Italije odhajali iz naših vasi v partizane in ob kapitulaciji Italije odšli tako, kot en sam. Naše vasi so bile živa vez med partizani in med ilegalci v mestu. Ves tisk, ki je prihajal v mesto, je prihajal skozi naše vasi in ves sanitetni in drugi material, ki so ga v mestu zbirali za partizane, je odhajal skozi naše vasi. Vse to kurirsko in drugo delo, ki je z njim bilo v zvezi, so opravljale izključno naše kmečke žene, ker so bili možki v partizanih ali v internaciji.

Naših kmečkih žena borba ni utrudila, saj so je bile vajene dolgih pet in dvajset let za časa fašizma, ko so imele svojce in, če že ne svojcev pa prijatelje in znance v ječah in internacijah. Vseh pet in dvajset let so samo čakale tistega odločilnega trenutka, ko se lahko vse predajo borbi, in zato so tudi pozdravile narodnoosvobodilno borbo iz vsega srca.

Prinesla je nacionalno in socialno osvoboditev v naše kraje. Toda zgodilo se je, da je morala Jugoslovanska armada zapustiti Trst in da smo zaradi tega, da bi se znova ne prelivala kri, pristali na to, da se ustanovi Tržaško ozemlje. Ni bila to tista rešitev, ki si jo je naša kmečka žena skupno z vsem tržaškim delovnim ljudstvom tako želela, toda upala je, da ne bomo ogoljufani za našo borbo in da bomo izvojevali spoštovanje mirovne pogodbe in resnično demokratizacijo Tržaškega ozemlja. Takrat ko je to upala, si niti v sanjah ni mogla predstavljati tega, kar se je zgodilo po krivdi vodstva Sovjetske zveze. Barantali bi z našim ozemljem tako, kot so zabarantali Slovensko Koroško. Ali tržaško delovno ljudstvo tega ne bo dopustilo! V njem raste znova tista enotnost, ki je v dneh dvanajstdnevne stavke družila ljudstvo tržaške okolice in delovno ljudstvo iz mesta. Čim bolj se bodo odkrile laži Kominforma tu pri nas v Trstu pa tudi v svetu, tem bolj se bo naša enotnost in bratstvo med našimi narodi utrjevala. Usoda Trsta ne sme biti odvisna od velesil, ne sme služiti tem, da bi med seboj poravnavale račune, kot so jih na pr. 1918 leta. Zanjo naj se sporazumejo jugoslovanski in italijanski narod in upoštevajo naj našo voljo. Zato se bo naša kmečka žena borila prav tako odločno, kot se je borila v dobi narodnoosvobodilne borbe in v vsej povojni dobi. Motijo se oni, ki mislijo, da je trudna, ki hočejo izkoriščati njeno narodno zavest za svoje ozke razredne interese.

Me kmečke žene delavke jim bomo odgovorile s tem, da bomo poglobile bratstvo z italijanskim delovnim ljudstvom in da bomo ostale zveste jugoslovanskemu ljudstvu v njegovi pravični borbi za zmago resnice, s katero se borijo tudi za svobodo vseh zatiranih narodov.

Naj živi naš II. kongres, izraz zvestobe in zaupanja Titovi Jugoslaviji in njenim naporom za zmago demokracije v svetu in odgovor vsem obrekovalcem, ki bi radi našo borbo in naše svete žrtve prikazali kot «vergognoso passato».

LJUDSKA OBLAST V JUGOSLAVIJI

ZA ZAŠČITO DRUŽINE, MATERE IN OTROK

Že takoj po osvoboditvi sta Komunistična partija Jugoslavije in ljudska oblast sprejeli v zaščito družine niz ukrepov. Po ustavi FLRJ je družina pod zaščito države; država pa varuje koristi matere in otroka. Zaposlene matere imajo pravico na plačan dopust pred porodom in po njem in pravico na otroški dodatek.

V duhu uredb, ki jih predvideva ustava za zaščito matere in otrok, je zvezna vlada sprejela novo uredbo, s katero se daje materialna pomoč otrokom delavcev, nameščencev in uslužbencev. Z njo je preskrbljena najmlajšim posebna materialna pomoč. Za novorojenčke dobijo potrebno opremo poleg tega dobita mati in dete priboljške v hrani; dalje stalna denarna dokladа za otroka in enkratna denarna pomoč družinam z večjim številom otrok.

Denarna pomoč za opremo novorojenčka je 2000 dinarjev. Oprema sama pa mu je zagotovljena. Pomoč za opremo izplačajo mesec dni pred porodom na osnovi zdravniškega potrdila. Delavka, uslužbenka in nameščenka dobi tri mesece pred porodom in tri mesece po njem 600 din mesečne pomoči za okrepitev prehrane. Poleg te denarne podpore pa določa uredba, da dobi delavka, uslužbenka in nameščenka še dopolnilno prehrano za dobo šestih mesecev po porodu.

Do sedaj je znašala na vsakega otroka delavca, nameščenca in uslužbenca mesečna družinska doklada 175 dinarjev. Po novi uredbi je ta doklada sorazmerno s številom otrok. Za prvega in drugega otroka dobi delavec, uslužbenec ali nameščenec po 175 dinarjev mesečno, za tri do pet otrok dobi po 250 dinarjev mesečno, za šest do osem otrok po 350 dinarjev, za devet ali več otrok po 500 dinarjev mesečno na vsakega. Družinsko doklado ne bodo dobili le zakonski in nezakonski otroci, temveč tudi posinovljeni otroci, vnuki, pastorki in tuji otroci, otroci brez staršev. To doklado bodo dobili do izpolnjenega sedemnajstega leta, oni, ki študirajo, pa do izpolnjenega triindvajsetega leta.

Poleg teh podpor bo vsak delavec, uslužbenec ali nameščenec, ki ima dva ali več otrok, dobil ob rojstvu tretjega in vsakega naslednjega otroka enkratno denarno podporo. Ako ima dva živa otroka, dobi ob rojstvu tretjega 3000 dinarjev podpore, ako ima tri žive otroke, dobi za četrtega 4000 dinarjev podpore; če ima štiri žive otroke, dobi za petega 5000 dinarjev podpore. Za šestega novorojenčka dobi 6000, za sedmega 7000, za osmega 8000, za devetega 9000, za desetega 10.000. Tako za vsakega naslednjega novorojenčka 10.000 dinarjev enkratne denarne podpore.

Pri enkratni denarni pomoči so računani lastni in posinovljeni otroci.

Na te različne podpore imajo pravico oni delavci, uslužbenci in nameščenci, ki delajo pri podjetju najmanj šest mesecev pred rojstvom otroka ali osemnajst mesecev v teku poslednjih dveh let.

Ta nova uredba zvezne vlade FLRJ nam še enkrat dokazuje, skrb Komunistične partije Jugoslavije in ljudske oblasti za mater in za mladi rod, ki naj zraste vsem v ponos telesno in duševno čvrst.

Velika izredna razprodaja vsega blaga na zalogi

Popusti od 20 do 50%

MAGAZZINI DEL CORSO

Corso 1 - Galleria Protti

REFERAT TOV. NADE MRAKOVČIČEVE NA II. KONGRESU ASIŽZ

O patriotični in internacionalni vzgoji

Ena izmed najvažnejših nalog naše organizacije je vzgoja. 1. vzgoja nas samih in 2. vzgoja naše mladine. In ker je naša organizacija napredna ter predstavlja del svetovnega demokratičnega gibanja, mora vzgajati napredne žene, ki bodo zavestno gradile nov rod v borca proti imperializmu za ideale socializma.

Žena-mati je prvi vzgojitelj svojih otrok. In ker je današnja žena rasla v kapitalističnem in fašističnem družbenem redu, je njena podrejenost, neenakopravnost in odvisnost nujno vplivala tudi na vzgojo bodočih rodov. Nehote je mati prenašala na otroka zaostale nazore, ki nikakor niso v skladu z vzgojo bodočega človeka — graditelja nove družbe. Zato je nujno potrebno, da se današnja žena popolnoma otrese vseh preostalih predsodkov, da se do kraja zave, da je enakopraven in enakovreden član človeške družbe, da je prav tako one, kot vsak drugi, sposobna in dolžna vzgajati novega človeka. Zato je potrebno politično delo med ženami, nujno je potrebna načrtna, politična vzgoja nas vseh.

Z razdelitvijo Tržaškega ozemlja na dve coni so se pogoji razvoja obeh con popolnoma izpremenili. S tem je tudi borba delovnega ljudstva postala drugačna v coni A kot v coni B, vzporedno s tem pa je nujna tudi drugačna vzgoja človeka v coni A kot v coni B, čeprav ima delovno ljudstvo obeh con, kakor tudi delovno ljudstvo vsega sveta skupni končni cilj — socialistični svet.

Na našem ozemlju, kjer vlada angloameriški imperializem s pomočjo italijanske buržoazije, je potrebna v prvi vrsti borba proti tem nazadnjaškim in izkoriščevalskim silam, borba, v kateri mora sodelovati prav vse demokratično ljudstvo, če hoče doseči končno osvoboditev. Demokratične žene in mladina morajo biti sestavni del te protiimperialistične fronte. Imeti morajo jasno zavest, da le enotnost, borbenost in politična zrelost lahko kljubuje še vedno imperializmu. Prav ta politična zrelost in borbenost ter težnja za enotnostjo je nujna vsakemu posamezniku, da lahko doprinese svoj delež v skupni protiimperialistični borbi.

In v take ljudi morajo vzgajati naše žene mladino, vzgajati pa morajo v tem smislu tudi same sebe.

Za uresničitev enotne fronte na Tržaškem ozemlju, kjer žive Slovenci, Italijani in Hrvati, je osnovni pogoj, da je vsak posameznik pravi internacionalist, ki bo spoštoval ostali dve narodnosti prav tako kot svojo, ki se bo boril proti vsakršnemu izkoriščanju in tlačenju ostalih dveh narodov za popolno enakopravnost vseh treh narodov ne le v besedah, temveč predvsem v dejanjih. Kajti internacionalisti, ki govore o enakopravnosti, pri tem pa istočasno ubijajo čut nacionalne pripadnosti, kot to delajo tržaški kominformisti, niso internacionalisti.

Pravi internacionalist mora biti obenem tudi patriot, kajti brez patriotizma ni internacionalizma. Patriotizem predstavlja ljubezen do svojega rodnega kraja, do rodnega ljudstva, do lastne zgodovine, kulture in jezika, do vsega dela in borbe ljudstva. Patriotizem pa pomeni tudi borbo ljudstva za svojo deželo, borbo proti notranjim in zunanjim izkoriščevalcem in kapitalistom, pomeni voljo in prizadevanje, da se rodna zemlja razvija dalje, da napreduje kultura, da se osvobodi delovno ljudstvo. Brez takega patriotizma internacionalizem ni mogoč, kajti kako boš lahko spoštoval druge narode, če svojega ne priznavaš, kako se boš boril za enakopravnost med narodi, če svojega ne smatraš vrednega ljubezni, dela in spoštovanja.

Izvršilni odbor ASIŽZ se zahvaljuje vsem, ki so kakor koli prispevali k uspešnemu izidu II. kongresa kakor tudi k uspelim proslavam 8. marca

Jasno je, da mora biti patriotizem daleč od vsakega nacionalizma, ki povzdiguje svoj narod nad druge, ostale narode pa podcenjuje ter celo zanika njihovo kulturno, politično in ekonomsko rast. Nacionalizem hoče za svoj narod privilegije, te pa lahko doseže le na škodo drugih narodov, kar neogibno rodi sovraštvo do drugih narodov. šovinizem.

Prav zato moramo iz našega delovnega ljudstva iztrebiti še zadnje ostanke šovinizma, ker šovinizem ruši enotno fronto Slovencev, Italijanov in Hrvatov na našem ozemlju in s tem najtrdnejšo protiimperialistično postojanko.

V času ko vnaša vodstvo Sovjetske zveze, poslužujoč se Kominforma, nezdrave revizionistične in oportunistične težnje, ko se zaradi tega pojavlja šovinizem, ki tepta enakopravnost narodov ter tolmači internacionalizem kot dolžnost le nekaterih narodov in ko se ti odkloni zajedajo tudi v delavska gibanja, mora naše delo in našo borbo prevevati misel, da stojimo in da moramo ostati na pozicijah, na katerih smo stali do sedaj. Borimo se za osvoboditev delovnega ljudstva, za pravico in resnico. Tega se moramo popolnoma zavedati, ker nam prav ta zavest daje moralno oporo v naši borbi proti imperializmu in revizionizmu v naprednem gibanju v svetu, posebej še na Tržaškem ozemlju, kjer hočejo voditelji kominformistov pod krinko internacionalizma, komunizma, leninizma itd. s pomočjo množic izpeljati svoje revizionistične načrte.

Naš končni cilj je socialistični svet in človek, ki bo znal ta svet čuvati in ga dalje graditi. Toda preden bomo dosegli ta končni cilj, imamo pred seboj konkretno borbo proti angloameriškemu imperializmu, italijanski reakciji in kominformistom, ki na našem ozemlju hlapčujejo imperializmu in italijanski buržoaziji.

Za tako borbo moramo vzgajati sebe in naš mladi rod. In če bomo uspeli, da bo nov rod rastel v zavedne Slovence, Italijane in Hrvate, pa vendar v dosledne internacionaliste, v borce za resnico, v delavne in borbene ljudi, potem bomo tudi lahko kljubovali imperializmu in ustvarjali na našem ozemlju pogoje za nove temelje svobodnega življenja.

Vse naše delo mora biti prežeto z mislijo: čim krepkejše, dosleднejše in borbenejše ljudi bomo vzgajale, tem bliže bomo cilju — gospodarski, politični in nacionalni svobodi.

Festival dubrovniške renesanse

Letos bo v Dubrovniku festival dubrovniške renesanse, ki bo trajal mesec dni. Med festivalom bodo gledališča iz Beograda (Jugoslovansko dramsko gledališče), Zagreba, Reke Splita, Dubrovnika, Zadra in Metkovića izvajala dela dubrovniških avtorjev, med drugimi Marina Držića in Gundulića. Poleg koncertov in prireditev narodnih plesov bo večer recitacij renesančne lirike. Značilnosti dubrovniške renesanse bodo pokazale razstave dubrovniškega zlatarstva, arhiva in slikarstva iz XV. in XVI. stoletja. Odprli bodo tudi razstavne dvorane v Knežjem dvorcu in več etnografskih zbirk. Festival bo nudil celotno sliko kulture in umetnosti XV. in XVI. stoletja v Dubrovniku in bo dokaz močnih kulturnih tradicij jugoslovanskega ljudstva.

Nekaj zanimivih številk

s tekmovanja hrvatskih žena

Nikoli poprej kot v letu 1949 ni tekmovanje hrvatskih žena v okviru AFZ zavzelo takega razmerja. Med seboj so tekmovali okraji, osnovne organizacije in celo posamezne žene. Bila so štiri dvomesečna tekmovanja: za 8. marec, za II. kongres AFZ Hrvatske, za Teden matere in otroka in za 29. november.

Za časa tekmovanja k 8. marcu je bilo ustanovljeno 364 novih skupin. Tekmovanje za II. kongres si je postavilo za nalogo, da se čim večje število žena udeleži volitev v odbore AFZ in res se jih je udeležilo 99,4 odst. Za časa tekmovanja k Tednu matere in otroka je delalo v otroških restavracijah in mlečnih kuhinjah 18.111 žen, ki so opravile 157.452 prostovoljnih ur. Bilo je 294 predavanj o zdravju in vzgoji otrok, ki se jih je udeležilo 32.373 žen. V času tekmovanja k 29. novembru se je udeležilo ideološko-političnih tečajev 24.000 žen.

Danes je samo v Zagrebu 5419 aktivov, ki zajemajo 32.908 žen. Enoletni načrt je predvideval 150 seminarjev, v katerih se obravnavajo konkretna politična vprašanja. Bilo jih je 152 in posečalo jih je 6589 žen. 20.000 žen pa je posečalo tečaje, zato da bi si na njih bolje osvojilo teorijo marksizma-leninizma. Iz bralnih skupin je prešlo na ideološko politične tečaje 3000 žen. Po letnem načrtu je bilo predvideno 90 strokovnih tečajev (kot za šivanje, izdelovanje igrač itd.), bilo jih je 473, obiskovalo pa jih je 4580 žen.

Zelo je tudi narastlo število žena, ki so vključile v proizvodnjo. 50.506 jih je samo v Zagrebu. Med njimi je 3334 udarnic. Sedem delavk pa je že izpolnilo svoj petletni načrt. Prva je bila Sonja Erbežnikova. 17.462 otrok ima oskrbo v otroških jaslih in domovih igre in dela.

305 žena je delalo prostovoljno v počitniških kolonijah, kjer je opravilo 100.000 delovnih ur. V teku leta je bilo v mestu odprtih 20 novih otroških restavracij in 4 nove zdravniške posvetovalnice za matere in otroka.

Vsak zagrebški okraj pa je povezan z enim podeželskim okrajem in temu pomaga pri njegovem delu. Bilo je 216 predavanj in 42 različnih tečajev. V celoti so se žene obvezale, da bodo napravile 1,500.000 delovnih ur. Dejansko je 788,374 žen napravilo 2,760.009 delovnih ur.

Te visoke številke so neizbrisna priča domovinske ljubezni in patriotične zavesti jugoslovanskih žena. Možna je le tam, kjer je domovina delovnega ljudstva uresničena. Zatiranim in zasužnjenim narodom postaja svetilnik, ki jim kaže pot, po kateri morajo iti, da bodo dosegli svojo svobodo.

Ponosna bilanca žena mariborske oblasti

Slavnostne akademije na čast praznika žena v Mariboru so se udeležile najboljše udarnice, zadružnice in druge znamenite žene mariborske oblasti. Predsednica oblastnega odbora AFŽ je opisala uspehe, ki so jih doseale žene v preteklem času. Frontovke oblasti so dale skoraj 900.000 prostovoljnih ur, 4481 žena pa je sodelovalo v frontnih brigadah. V industriji se je lani zaposlilo 5115 žena, za 4 ure pa 1606. Samo v zadnjem tromesečju je bilo v oblasti razglašenih 703 udarnic, pohvaljenih 908 in nagrajenih 3152 delavk. 20 udarnic je v mariborski tekstilni tovarni izpolnilo petletni plan.

Prekrasni modeli Ženski in moški čevlji

TRGOVINA TREVISAN

Ulica Vasari 10

Oglejte si zalogo

Dr. R. IUNGO

ZOBOZDRAVNIK

izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. - Največja garancija.

Sprejema od 10 do 12 in od 15 do 19

(Govori slovenski)

TRST, Ul. Torrebianca 43 - Vogal Ul. Carducci

Trst

Ul. Coroneo 3

Telefon 38-18

Krznarstvo Mermolja

Olajšave pri plačilu

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: Ivan Javornik

1

Rodil sem se v Gospodovem letu 1664 na dan sv. Izidorja, in sicer ravno tu na Visokem. Oče mi je bil Polikarp Khallan, tudi Khallain, lastnik dveh kmetij na Visokem, mati pa mi je bila Barbara Khallanin, tudi Khallainin, rojena na Suhi kot druga hči ondotnega kmetovalca Vovka Wulffinga.

V mali cerkvi sv. Martina me je na ime svetnika Izidorja krstil gospod Karel Ignacij Codelli, takrat župnik v Poljanah. O krstu se je govorilo po celi dolini. Imel sem osem botrov: štiri moškega in štiri ženskega spola. A pri krstni pojedini se je spilo toliko črnikalskega vina, da sta se boter Kožuh s hriba Sv. Sobote in boter Hmeljinec s hriba Sv. Volnika sporekla in skoraj do krvi stepla. Zaradi tega so previdne ženske že tedaj govorile, da otroče, ravnokar rojeno in na Kristovo vero krščeno, ne bo imelo sreče na svetu. Ta govorica — božji Porodnici bodi potoženo! — se je pozneje dobro izpolnila, kar bo vsakdo sprevidel iz tega mojega pisanja, h kateremu sem se odločil, ko sem bil kakor drevo v zimi, brez listja in soka.

Boga pa le hvalim, ker mi je podelil še toliko moči, da mi ni odpadlo pero, dokler ni bilo zapisano, kako sem grešil, kako klical božjo jezo nase in kako sem delal premalo pokore zase in tudi za svojega očeta Polikarpa Khallana, ki ni živel ne pravično ne Bogu dopadljivo.

Ze otroška leta so mi bila v nadlego in težo življenja sem občutil na sebi kot breme, mučno in grenko.

Kdo je bil moj oče Polikarp? Od kod je prišel? Kje je bil poprej? Bog ve!

O vsem tem takrat še ničesar nisem vedel, samo to sem občutil, da je bil Polikarp Khallan trd, temen in brezrčen gospodar, kateremu ni nikdar posijalo sonce v dušo. Cez vse mere je delal grdo s svojo zakonsko ženo, katera mu je rodila mene in pet let mlajšega brata Jurija. Naša hiša ni bila hiša božjega blagoslova. Imeli smo več nego drugi, posedovali smo vsega dosti, a pod nobeno streho se ni tako malo molilo in tako obilo preklinjalo kakor ravno pod našo. Gospodar je poznal kletvine celega sveta. Preklinjal je v jeziku, kakor ga govori ljudstvo v tej okolici, ali hudiča je klical tudi v jezikih, katere govore narodi po tujih deželah. Pozneje, ko me je zaneslo med tujce, sem se zavedel, da je preklinjal po nemško, po laško in še celo po španjolsko. Ko je umrl, je nesel torej s sabo na koše samih krvavih grehov, tako da še danes molim, da bi v nebesih spregledali Polikarpu Khallanu njegove grehe, ker drugače ne vem, kako naj izhaja na onem svetu pred svojim Sodnikom.

Ko sem se začel zavedati življenja, je bil oče že petdeset let star. A visok je bil kakor jablana in hrust kakor medved, ki trga ovce po Blegošu. Govoril je malo besed, pa nobene prijazne, in na hlapce in dekle je prežal, da niso postopali in zanemarjali dela. Kogar je zalotil brez dela, je bil tepen, da se je Bogu smilil in da je dostikrat komaj življenje odnesel.

Bog mi je priča, da je bila mati Barbara najboljša gospodinja in da je z varčevanjem na vse mogoče načine množila imetek svojemu gospodarju. Ta pa se ni sramoval, pred otroki in pred posli udariti jo mnogokrat po tankem obrazu, da se ji je ulila rdeča kri po licu in suhih čeljustih. Koliko je prejokala ta mučena ženska, ve samo Mati božja, ki je štela v nočeh solze ponižne in v trdo usodo vdane moje matere. Usmiljenja ni poznal divji in razjedeni visoški gospodar; kričal je pod težkim bremenom, katero si je bil sam navalil nase, tako da je tudi on v nočeh ječal in stokal, kakor da bi pri živem telesu tičal globoko v črni zemlji.

Kar smo dobili Jurija, ni več spal pri svoji zakonski družici. Otroka z materjo sva prenočevala v gorenji hiši. Zase pa si je oče izbral svoje prenočišče v kleti. V to klet je podnevi prihajalo le malo svetlobe pri dveh nizkih in zamreženih oknih, po stenah pa je vlažnost silila iz ometa in v debelih kapljah lezla po črnem zidovju. Tu si je — kmalu po rojstvu brata Jurija — stolkel nerodno ležišče, katero je sam postiljal in h kateremu ni imela pristopa ne žena ne dekla.

Ko sem postajal starejši in ko me je časih zvabila svetla luna s postelje, sem se pritihotapil pred klet in čul sem, kako je oče kričal v spanju, kako je odganjal nekoga od postelje, kako je tulil in hropel. Ni ga užival počitka v noči in nekdo je moral valiti skalo po njem, tako da je starec obupaval pod njo, kakor da je zagazil pod mlinsko kolo, ki ga je globoko v vodi trlo in stiskalo, da ni mogel premakniti uda in ne dati duška zaprti svoji sapi.

Bil sem star dvanajst let. Takrat me je mati prvič peljala v mesto.

Nadaljevanje sledi

Delavske moške obleke

izdelujem po zmernih cenah

Naslov na upravi lista

Mizarji podjetniki kmetovalci! Deske smrekove, macesnove in trdi lesovi, tramovi, rezane plošče, furnir, parkete in drva nudi najugodneje

CALEA TRST viale Sonnino 24 Tel. 04498

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca. trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.

NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST